

ՐԱՏԻՄԻԻՄԱ

ՏԻՆԻ, ԱԽԼԱԳԻ, ՖԵՆՆԻ ՎԷ ՍԻՅԱՍԻ

ՀԱՅԹԱԼԸԳ ՂԱԶԷԹԱ

ՃԻԼՏ 3

ԻՍԹԱՆՊՈԼ, ՕԳՈՍՏՈՍ 14, 1913.

ՆՕ 33

ՊԷՆՏ Ի ՄԱԽՍՈՒՍԼԱՐ

ԵՕԼՃՈՒԼՈՒՂՈՒՄՏԱՆ

Աթլանթիքի կէջիպ Նիւ Եօրգա եագլաշըւղնտա նազարը տիգգաթ ճէլպ էտէն իւք շէյ շէհրին եիւքսէք պինալարը տըր։ Ամէրիգայա իւք տէֆա կէլտիյիմիդտէ Նիւ Եօրգըն էն եիւքսէք պինասը Թրիպիւն դաղէթասընըն պինասը օլուպ անճագ 12 գաթ իտի։ Շիմտիքի պինալարըն եանընտա անլէր քիւչիւք գուլիպէ կիպի գալըյօրլար։ Պու կիւն 40, 50, 60, գաթ պինալարտան պահս էտիլիյօր։ Զիրա շէհր տէօրթ թարաֆա պէօյիւտիւյիւ կիպի եօգարը սէմայա տօղըու տա պէօյիւմէքտէ տիր։ Սինկըր տիքիւշ մաքինասընըն մէրքէլի պինասը 46 գաթ վէ իրթիֆաը 612 այագ վէ Մէթրօփօլիթին գուլէսի 50 գաթ վէ 700 այագ տըր։ 15—20 գաթ պինալար ատի իրթիֆա սայըլըյօր Պուլարտան էն եիւքսէյի օլան Վուլուըրթի պինասընըն գուլէսինէ չըգտըմ։ Պու գուլէ սօգաղըն տէօյէմէսինտէն 784 այագ եիւքսէք օլուպ եէր ալթընտա թէմէլի 140 այագ տէրին տիր։ Լաքին պինա քէնտիսի էյֆիլ գուլէսի կիպի պիր գուլէ օլմայըպ, սալթ 55 գաթը քիրայա վէրիլէճէյ օտալարը օլուպ պուլնարտա 10,000 քիչի պուլուռնապիլէճէք տիր։ Պիւթիւն պինատա 17,000,000 քիրէմիտ վէ 24000 թօնօ (հէր թօնօ 800 օգգա տէմէք տիր) չէլիք սարֆ օլուռնուլ տըր։ Պինանըն սըգլէթի 70,000,000 օգգա օլուպ շէտիտ ըիւզկիարտա պու սըգլէթ եիւզտէ 20 արթըյօր, լաքին պինա սաաթտա 250 միլ սիւրաթլէ էսէն ըիւզկիարա

տայանճագ իգթիտարտա եաիւլմըլ տըր։ Պու գաթլարա եիւրիւյէրէք չըգըմագ, եիւլիյրրիւ հա եսեկսիօր տէնիլէն թարիզլէ վէ էլէքթրիք գուլվէթիյլէ չըգըլըր։ Պիւթիւն պինատա 28 եիւլիյրրիւ գուլլանըլըր։ Գուլէնին պալընա չըգաճտգ օլանլարտան հարըմչար տօլար (12 դըլ.) իւճրէթ ալըյօրլար։ Պէնիմ նօմէրօմ 13,567 իտի, տէմէք պու պիր սէնէ գարֆընտա 7000 տօլար եախօտ 1500 լիրա սալթ գուլէյէ չըգանլարտան փարա ալմըլար։ Պինատա 80,000 էլէքթրիք լամպասը պուլուռնույօր, կիճէլէյին պիւթիւն Նիւ Եօրգ շէհրին թաճը կիպի պինա վէ գուլէսի հալմէթլէ փարլար։

Գուլէնին թէփէսինտէն 35—40 միլ նըսֆ գուլթու օլան պիր տաիրէ կէօրիւյէպիլիւր։ Պու մէնզարէ փէք սճաիպ տիր։ Պիր թարաֆտա պի հատտ Աթլանթիք վէ գարայա տօղըու սիվիլէն Հըտսըն Րիվըր վէ Լօնկ Այլէնտ սահիլլէրի, պէրիտէ Լօնկ Այլէնտի Նիւ Եօրգա րապթ էտէն 4 պէօյիւք ասմա քէօփրիւլէր, տիկէր թարաֆտա խարիթա կիպի գարչընա սէրիւմիշ օլուպ սօն ուճու կէօրիւլմէյէն գօճաման Նիւ Եօրգ շէհրի, միւթէատտիտ շէքլ վէ միւթէնէվլի ըէնկտէ աճայիպ պիր սուրէթտէ նագչ էտիլմիշ պիլէմսալ մէնզարէ—ինտան պագմագտան տօյմայօր։ Աչաղըտա սօգաղարտաքի էհալի իսէ գարընճալար կիպի ուֆագ վէ այագլարըտա կէօրիւնմէտիյինտէն զանն էտէրսին գայարագ եիւրիւյօրլար։

Հալա կէմիլէրինտէն տիւնեա նա՞սըլ կէօրիւնիւր, ատէմ օ խուսուստա ճիւզի պիր թաաւվուր ալըյօր։ Պու 57 գաթ եիւքսէյէ 57

սանիյէսէ չըգտըզ, էնմէք տէ անճագ օ գա-
տար վագթ ալտը:

Շու տախի տէրխաթը հախմէլի տիր քի,
պու պինա եալընըզ պիր խան կիպի եափըմը
տէյիլ տիր, ֆէննին վերէպիլէճէյի պիհիսապ
թարիզլէրտէ հիւսն իլէ թէգեին վէ թէսհիլաթ
իլէ թէրթիպ էսիլմիշ տիր: Գափուտան իշէրի
կիրտիլինտէ պիր սարայա կիրմիշտին կիպի
քէնտի քէնտինի հիւսն ու լէթաֆէթլէ իհաթա
էտիլմիշ պուլուրսուն:

Պու պինայա սարֆ օլունան սէրվէթին տէ
թարիիի չայան ը տիգգաթ տըր:

Ֆիլատէլֆիատա պիր թիւճճար քէնտի
տիւքիանընտա փէսվէնտէ գալան էչեասընը
տէֆ էթմէք իսթէյիպ տիւքիանընտա «Հէր նէ
ալըրսանըզ 5 սէնթէ տէյու պիր իլան ա-
սար: Գըսա պիր միւտաթէթ զարֆընտա տիւք-
քիան թէմիզլէնիր:

Պիր կէնճ պու ուսուլուն մուվաֆֆագիյէ-
թինի կէօրէրէք, քէնտիսի պու ուսուլտա
թիճարէթ էթմէք իւզրէ պաշգա պիր չէրէ
կիտէրէք պիր տիւքքիան աշար: Օրատա մու-
վաֆֆագիյէթ պուլունճա՝ պաշգա չէհրլէրտէ
տախի աշնի իշի աշըզ տաիրէյի կէնիշէնտի-
րիր: Նիհայէթ պու պէօյիւք պինայը ինչա է-
տէճէք սէրվէթ էլտէ էտէր: Պիր ֆէրտին պու
գատար սէրվէթ գազանմասը պիղիմ մէմլէ-
քէթիմիզճէ տահա չիմտիլիք իմքեանսըզ օլ-
տուղու կիպի, պէօյլէ պինալարը գուրաճագ
ուսթալարըմըզ տա եօզ տըր:

Սըպուէյ.— Նիւ Եօրգտա նազար ը տիգ-
գաթ ճէլպ էտէն տիկէր պիր չէյ եօլմուլուգ
իշիւն օլան թէսհիլաթ տըր: Իսթանպուլտա
Կէտիք Փաշատան քէօփրիւյէ կիթմէք իշիւն
պիր աթ թրամվէյիմիզ վէ քէօփրիւտէն Շիշ-
լիյէ կիթմէք իշիւն իքի թրամվէյիմիզ վար
խտի: Պուլարտա հայան կիտէնլէրտէն չօգ
չափուգ կիթմէլլէր իտի: Մուհարէպէ միւնա-
սէպէթիլլէ պունլարըն տա աթլարը հարպա
կէօթիւրիւլտիւ, գալտըզ պազը արապաճըլա-
րըն ինսաֆընա: Իսթանպուլտան Պէյ Օղլունա
կիտիպ կէլմէք պիր կիւն սարֆ էթմէք տէմէք
օլույօր:

Լօնտար վէ Նիւ Եօրգ կիպի չէհրլէրտէ
նազլիյէ իշինէ վէ անըն սուհուլէթ վէ ուճուգ-
լուղունա միւթէհայիր օլուրսուն: Աթ իլէ
չէքիլէն եօլմու արապալարընա նատիրէն րասթ
կէլիրսին, օթօմպիլ, չէհր չըմէնտըֆէրի, է-
լէքթրիք արապալարը վէ սըպուէյ պու նագ-

լիյէ իշինի իքմալ էյլէմիշ տիր: 15 սէնէ էվ-
վէլ Ամէրիգայը զիյարէթ էթտիլմտէ սօգադ-
լարտա պայսիլլըլարտան եանի իքի թէքէր-
լէքլի արապալարտան կէչիլմէզ իտի: Պու կիւն
էյէր սօգադտա տիգգաթ էտէրէք կէզմէզ ի-
սէն սաաթտա 20—25 միւ սիւրաթլէ վըզ վըզ
գօշան օթօմպիլլէրէ չարփըրսըն: Պու օթօ-
մպիլլէր՝ մախսուա եափըմը տիւզ վէ թօգ-
սըզ սօգադլարտա նէ՝ սիւրաթ վէ նէ՝ հիւսն
իլէ կիտիպ կէլմէքտէ տիր:

Լաքին էհալինին էքսէրի էլէքթրիգ գար,
չմէնտըֆէր վէ սըպուէյ իլէ կիտիպ կէլիյօր-
լար, պունլարտա տա էն աճայիպի սըպուէյ
տիր: Սըպուէյ եէր ալթը տէմէք տիր: Պիւ-
թիւն չէհրին ալթընտա պիր ուճտան օ պիր
ուճունա գատար եէր ալթը եօլլար եափմը-
լար, պու եօլլարտա էլէքթրիգ արապալարը
իշէյօր, վէ անլէր պիւթիւն կիւն պիւթիւն
կէճէ էհալի թաշմագտա տըր: Խայալ էյլէյի-
նիզ քի Նիւ Եօրգըն ալթընտա պու արապա-
լար կիւնսէ պիր միլիօն էհալի թաշլօրլար:
Լաքին նէ՝ սուհուլէթլէ վէ նէ՝ ուճուգ: Ա-
տէմ պաշընա 5 սէնթ! Վազաա 5 սէնթ
պիղիմ փարա իլէ 50 փարա տէմէք իսէ տէ
պուրաճա 10 փարա տէմէք տիր: Պու 5 սէն-
թի վէրտիքտէն սօնրա իսթէրսէն չէհրին պիր
ուճունտան օ պիր ուճունա կիտէպիլիրսին,
իսթէրսէն պիւթիւն կիւն եէր ալթընտա եօլ-
մուլուգ էտէպիլիրսին: Հէր պիրգաշ սօգադ-
տա պիր մէրքէզ գօյմուլլար, վէ մէրքէզէ էն-
տիլինտէ հէր պիրգաշ տապիգէտէ պիր թրէն
կէլիր, պէքլմէք լազըմ կէլմէզ, հէլէ ազա-
մըն ալաֆրանկա պէչինտէն սօնրա պու սըպ-
ուլլէրտէ աճաիպ պիր ատէմ ազընթըսը կէօ-
րիւրսին: Եա պու հարէքէթլէրտէ կէօրիւլէն
ինթիլա՝մ: Ատէթա պիր սաաթ կիպի իշէ-
յօրլար: Խայալ էտինիզ քի իսթանպուլտա պիր
ատէմ Անատուլու Գալագտան չըգա, Պօղազ
իշինի գըյը սըրա կէզէ, Գուզղունճուգտա տէ-
նիզ ալթընտան պիր թունէլտէն կէչէ, տիվան
եօլունտան, Շահգատէ պաշընտան, Մազրի
քէօյտէն կէչիպ Այսթէֆանօսա վէ պէօյիւք
չէքմէճէյէ եէթիչէ, պու եօլմուլուղուն հէփի-
սինի եէր ալթընտա էլէքթրիգ գարտա իճրա
էտէ, վէ սըճագտան սըգըլմասըն աշու տաի-
մա էլէքթրիգ ելլապազլէրի իլէ սէրինլէնէ,
վէ պունուն հէփիսինի իւշ րուպ սաաթտա
պիթիրէ վէ 10 փարա վէրիպ տըլարը չըգա:
Իսթանպուլ պէօյլէ օլսա իտի, նէ՝ գատար իլէ-

րի կիտէր խոր: Օ գէման Պողազ իշինին իքի թարաֆընտա թէփէլէր էվլէր իլէ տօլար վէ շէհրին էհալիսի իքի գաթլանըր խոր:

Թեյեֆօնար.— Իսթանպօլտա «միւսթաճէլ թէլէֆօն» պաշընա տալէթ օլտունուպ պիր սաաթ պէքլիտիքտէն սօնրա ճէվապ ալամայարապ տէօնտիւյիւմիւղ մալիւմ: Պաշգա տէֆա տա զայ օլան պիր չօճուգ հազգընտա թէքրար Պէյ Օղլու ճիհէթինէ թէլէֆօն էթմէսի իշին փօլիստէն րէճա էթտիյիւմիւղտէ պիզէ: «մէրքէզէ սէսիւմիլի իշիթտիրմէյէ պիր սաաթ լազըմ օ վազթա գատար տա չօճուղուն սահիպլէրի նասըլ օլտա պաշգա եօլ իլէ խապէր ալըր» տէյու թէլէֆօն էթմէքտէն իմթինա էյլէմիլ խոր: Ամէրիգատա թէլէֆօնլար պէօյլէ տէյիլ, սայքի հէր էվտէ վէ հէր իշ մէրքէզլիտէ պիրէր թէլէֆօն մաքինասը վար: Էվ խաթունը պազգալ վէ գասապ իլէ, եախօտ տիւքքեհանտա օլան զէվճի իլէ հէր քէս քէնտի տօսթլարը եա կէօրիւշմէք իսթէտիքլէրի քիմսէլէր իլէ 5—10 սանիյէ զարֆընտա գօնուշապլիլի: Պու իսէ էլլէրէ նէ աճաիպ սուհուլէթ վէրիյօր: Հաթթա շէհրին ֆարգլը նօթթալարընտա ումում իշին թէլէֆօն մաքինալարը վար, կիտէրսին 5 եա 10 սէնթ պրազըրսըն մաքինա սէնին իշին աչըգ օլուր, իսթէտիլին քիմսէ իլէ կէօրիւշիւպ գօնուշապլիլիսին:

Մուգասսէն շէհր.— Կիրակիլէրիմտէն պիրինի Նիւ Շըրսի էյալէթինին տէնիգ սահիլինտէ պուլունան Օշընիւրօլ նամ շէհրտէ կէշիւրտիմ: Պուրասը պիր եազըլգ մահալ տըր: Լաքին պուլնու թէէսիս էտէնլէր պուլուն մէյխանէ վէ քէրխանէլէրտէն ազատ մուգատտէն պիր շէհր օլմասընը իսթէյէրէք էօյլէ շէյլէրէ ասլա միւսաատէ էյլէմէմիլլէր տիր: Պու շէհրտէ Կիրակիլին մուգատտէն թուլթուլմասընը տա իսթէյիւպ անըն իշին գափուլար եափտըրմըչար պուլար Կիրակի կիւնլէրի գափանըր: Վէ տիկէր գափուլարը տար օլտունուղունտան օրալարտան աթ վէ արապա եա օթօմօպլի կիրէմէզ: Շէհրին տիւքքեհանլարը գափալը օլուր վէ հէր քէս վէ հէր հաշվան օ կիւնտէ իսթիրահաթ էյլէմէլի տիր: Շէհրին իշինտէ պիր պէօյիւք քիլիսէ վար տըր քի 10—12 պին առէմ ալըր: Վէ Ամէրիգանըն էն պէօյիւք օրկանլարընտան պիրիտի պու քիլիսէտէ տիր: Հէր կիրակի կիւնիւ պուլարտա րուհանի խըզմէթլէր իճրա օլունուր: Պէնիմ օրա-

տա պուլունտուղում Կիրակիտէ մէղքիւր քիլիսէտէ 8000 գատար ճէմաաթ հազըր խոր: Պիր վաըզ միւսսիր պիր վազ վէրտի, վէ զուայր կիւզէլ իւհիլէր թէրէնիւմ էյլէտի: Պիւթիւն խըզմէթ փէք թէմքինլի վէ ֆաիտէլի խոր: Քիլիսէնին էօնիւնտէ 3—4 մէթրօ գուլթրունտա պիր տաիրէտէ նրուսաղէմ շէհրինին քօիօղրաֆի պիր րէսմի եափըմըլ խոր: Ամէրիգանըն պաշգա սահիլի սէյֆիլէլէրի հէփ պէօյլէսի «Մուգատտէս շէհրլէր» տիր տէնիլէմէզ:

Նիւ Եօրգ

Յ. Գ. Գ.

ՃԻՆԱՅԵԹ ՎԷ ՃԵՉԱՍԸ

Տիւնեա թարիխինտէ միլլի ճինայէթլէր արասընտա Պուլղարլարըն իրթիքեապ էյլէտիլի էն գապիհ օլտուղու կիպի, հիշ պիր միլլէթ պու գատար չափուք ճէգասընը պուլմուշ տէյիլ տիր: Թիւրքիա իլէ մուհարէպէ խիթամիքլիլ օլտուղտան սօնրա հիշ պիր քիմսէ պու գատար աչըգ պիր խըյանէթին իրթիքեապընա ինանմազ խոր: Խուսուսա Չարըն օլ մէշիուր թէլէղրաֆընտան սօնրա Բուսիա հաքէմիլինտէն էն չօգ իսթիֆատէ էտէճէք օլան պիր միլլէթին պու տէրէճէ պիր համադաթ իշինէ աթըլաճաղը խաթրտան կէշմէզ խոր: Պուլղարլար պիր թարաֆտան Չարըն թէլէղրաֆընա սուլհիփէրվէրանէ ճէվապ վէրիլի քէն՝ տիկէր թարաֆտան քէնտի սիլահ արգատաշլարընա գարշը կիզլի խըյանէթլէր թէրթիւպ էթմէքտէ խորլէր: Պունլարը իսպաթ էթմէք իշին Պուլղար փէնէրալլարընըն վէ մատունլարըն եանլարընտա պուլունան կիզլի էմրլէրի կէօրմէք քիֆայէթ էյլէր: Պու էմրլէր պուլունմուշ, ֆօթօկրաֆլարը ալընմըլ վէ պու կիւն Պուքրէշտէ էլաւէն էլէ կէշմէքտէ տիր:

Պէօյլէ կիզլի, մէմուլին դայրի վէ դաֆիլ պիր հիւճիւմ նէ տէմէք օլտուղունու անլամազ կիւճ տէյիլ տիր: Պիր գաշ սաաթ էվվէլ պէրապէր եէյիպ, գօնուշուպ, սիկարա իշտիքլէրի արգատաշլարը իւզէրինէ, կէճէ ույգուլարընտա հիւճիւմ էթմէք վէ սօղուգ գան իլէ պօղաղամազ ատի պիր ճինայէթ տէյիլ տիր: Պու էմրլէրի վէրմէյէ իրթիքեապ էտէն Տանէֆլէր քէնտիլէրի թէպրիյէ իշին պուլնու «Մուհարէպէ տէյիլ մուհանէտէյէ գուվվէթ վէրմէք իշին ասաքէրի հարաքէթլէր» իսմի վէրիյօրլար խոր: Պուլղար առաքիլի վէ գապըթանը արասընտա պու ֆիլիլին նիճէ ալչազմասընա պիր

մուսափելէ օլտուղունու հիսս էտիպ իմթինս վէ ֆիրար էտէնլէր տախի օլմուշ տըր: Անլէրաֆէն պիրիսի Պուքրէչէ ֆիրար էտիպ չու հօլտա նազլ էյլէմիշ տիր: «Բէտիլէր կիպի կիճէլիյին սիւրիւնիւպ պու գահրիման Սըրպ արգատաշլարըմըղը ույգուլարընտա իքէն սիւնկիւլէյիպ գօյուկ կիպի պօղաղլամագ տիւշիւնկիւսիւ եիւրէյիմի էզլիյօր իտի: Պու պիր ասքէր մուսափէլէսի տէյիլ տիր: Սըրպլար պիզտէն քէնտի քէնտիլէրինի միւտաֆաայա հաղըր տէյիլ իտիլէր: Անլէր պիզիմ սիւան արգատաշլարըմըղ իտիլէր վէ էլան էօյլէ տիրլէր: Անլէրի սիւնկիւլէմէյէ եիւրէյիմ թուլթմատը: Պէլքի թիւրքիա իլէ օլան մուհարէպէտէ կէօրալիյիմ տէնչէթլէր ասապէլէրիմէ թէէսիւր էթմէզ իտիլէր: Ահ նէ տէնչէթլի իտիլէրէ: Տաիմա կէօղիւմիւզ էօնիւնտէ գըրմըղը կէօրպիւք, արգատաշլարըմտան պաղըլարը շարապա պիլէ պագամագ օլտուլար:»

Պու մէնգարէլէր էօնիւնէ թարիլս փէրտէսինի չէքէճէյի գէման անլէրի ունուլթուրաճագ, լաքին ինսանիյէթ ասլա ունուլթմամալը տըր քի հալա վահչի ճանլէրլէրի թապիաթ քէնտինտէն պիւսպիւթիւն ուզաղլաթմամը տըր: Պիզ հիշ տէյիլ պու գէմանտա եաշայանլար պիլիւրիզ քի ինսան քէնտի հէմճինսինի գանընա նասըլ պիր ճիննէթ իլէ սուսայօր: Պու մէնգարէլէրէ սէյր էտէն ախէր պիրի չէօյլէ նազլ էյլէմիշ տիր, «Եարալըլարըն պիր պիրինէ եոււրուղլար իլէ հիւճիւմ էթտիյինի կէօրտիւմ, անլէր քէօփէքլէր կիպի պիր պիրլէրինի տիչէրի իլէ ըսըրպ փարէլէյօր իտիլէր: Եարալըլար տէյիլ թէտափի, անլէրէ պիր տամլա սու վէրէն պիլէ հօզ իտի վէ պինլէրճէսի սու տէյու պաղըլարադ թէլէֆ օլտուլար:»

Եալընըզ ճինայէթ պոնտա գալմատը, մաէթթէէսիւֆ սիւանըզ էհալի՝ գարըլար, գըղլար վէ չօճուգլար իւզէրինտէ տախի վահչէթլէր իճրա օլունտուղու թէպէյիւն էտիյօր: Մէտէնի տիւնեա պիր քաղ էվվէլ թէմճիւ էյլէտիյի պու գալմը պու կիւն նէֆրէթ իլէ հատ էտիյօր: Պուլղարլարըն սիյասի ճինայէթլէրի տախի դայէթ տէնի վէ մուրտար օլմուշ տըր: Բէնտիլէրին հիւրիյէթի իչիւն իքի սէնէ օղրաշըպ թոււա վատիլէրինի էվլատլարընը գանը իլէ պօյայան Րուսիայա գարչը խըյանէթ էտիպ, օնուկ խասմը օլան Ավսթրիա իլէ կիզլի ալագայա կիրմիշ տիր: Րումանիա՝ էվվէլճէ Փլէշնատա պինլէրճէ գուրպան վէրիպ

Պուլղարիայը խէլաս էտէն վէ Պուլղար հիւքիւմէթի թէշքիլինտէ առէմլէր վէ նաղըրլար հօլլայըպ, քէնտի մէքթէպլէրինէ Պուլղար չօճուգլարընը գապուլ էտէն վէ պու հաիտըզլարընա մուգապիլ Պէսարապիայը դայպ էտէն պու գօմշու, տաիմա օլտուղու կիպի պու տէֆա տախի խայրիսաննէ պուլունուպ Պուլղարիայա տար՝ գէմանտա հիւճիւմ էյլէմէտի: Պուլղարիա 1878տէն պէրու Պէրլինտէ Րումանիայա վատ օլունան Տօպրուճայը վէրմէտիքտէն մատա, հաթթա Րումանիա արաղիսինտէ օլան գըսմա տախի կէօզ տիքմիշ իտի: Խարիթալարընտա օ գըսմը Պուլղարիա տէյու կէօսթէրիպ չօճուգլարընը էօյլէ թալիմ էյլէտի: Պու տէֆա իսէ պու գատար խայրիսանըղա վէ պիթարաֆլըղա պէտէլ անճագ պիր ճիւզի մաթլուպա պիլէ մուհալէլէ վէ հիլէ իլէ ճէվապ, վէրտիլէր: Վատ էտիպ իճրա էթմէմէք, միւպէմ վէ իքիճիքլի ճէվապլար իլէ իքթիֆա էյլէտիլէր:

Ճեղա: Նէ չափուզ վէ նէ գաթի օլարագ կէլտի, Պուլղարիա օլ չան ու չէրէֆտէն սօյունուպ դալիպ եէրինէ մաղլուպ մէվլիինի ալտը, քէնտիսի 4 տէվլէթ նամընա սէօյլէր իքէն պու կիւն տէօրթ տէվլէթէ ճէվապ վէրէն քէնտիսի օլտու: Ատալէթին նէ կիւզէլ պիր նոււմունէսի...: Էյլէր օլ հիլէ էյլէմիշ օլտուղու Րումանիա թէտա էյլէմիշ օլտուղու վէլիի նիմէթի Րումանըն թէրթիպի իլէ կէլիպ պաշընտա տուրմուշ օլմաղսա իտի, օլ կէճէլէլին պօղաղլատըղը սիւան ընֆիզլէրինի Սօֆիատա կէօրէճէք իտի: Շիմտի պարի էտիրնէյի կէրի էլտէ էթմէք իչիւն օ խասըմլարընտան իմտատ տիլէմէք մէվլիինէ կէլմիշ տիր: Թալէին պու գատար գօմէտիալը ֆաճիասը կէօրիւմիւշ մի տիր:

Ա. Ս. ՆԱԳԳԱՇԵԱՆ

— Ատէմին պիրի սօն տէրէճէ աճըզ հալինէ կէլիպ պիր քիմսէտէն մուսվէնէթ պուլմամը, վէ կէճէ պէքլէյիպ պիրինի սօյմաղա գարար վէրմիշ իլք կէչէնէ հիւճմ էտիպ ճէպինտէ պուլունանը ալմը, պիր աղ էթթէտէ պագմը քի պիր չիլէ տիր: Իւզէրինտէ «հազմ իլաճը թաւամտան սօնրա իսթիմալ օլունմալը տըր»:

ԱՀՎԱԼԸ ՀԱՋԱՐԷ

Մանուկեր իւր Ազիզէն Սուրբ Թաղիստանն Քիբապ ը Մուսսէնսն մեքիպի.— Բապպըմըզ Յիսուս տէտի քի, «Հասատ չօգ, լաքին չիֆթ-ճի ազ», Պիզիմ կիւնէրտէ պու սէօզ տահա տօղրու տըր: Բուհանի իշտիլէր հէր թարաֆ-տա ղայէթ ազ տըրլար, խուսուսա պիզիմ մէմէքէթտէ զըթալլար վէ մուհաճէրէթ: Գի-թապ ը Մուգատտէս մէմուրլարընը տահա զի-յատէ ազալթմըջ տըրլար: Էվլատլարընը վաիզ-լիյէ վազֆ էթմէլէրի լազըմ կէլէն իրիսթիյան վալիտէյն, անլէր իչիւն տիւնեկվի մէվգիլէր թէմին էթմէք արգասընտա օլուպ ինճիլին խըզմէթինէ վազֆ ը նէֆս էտէճէքլէրին մէ-մուլ էթալիմիթ պիր չօգ բուհանի կէնճէր տախի, «Միւթապպէլ» վէ եա մատաթի բահաթ արամագտա տըրլար վէ իշ իւզէրինտէ պու-լունան պիր գաչ իշտիլէր տախի, էվլատլարընը պու իշի ինթիլապ էթմէք իչիւն իւզամ էթ-մէյէ կիւճպէլա ճէսարէթ էտէպիլիօրլար: Պէօյլէճէ, մինպէրլէրին պէօյլէք զըսմը պօշ տըր: Պիր վազըթ, իւրափուլթ ինճիլի իթթի-հատը տաիթէսինտէ 80 եէրտէ իշ վէ իշտի վար իքէն, պու կիւն կիւճպէլա 30 եէրտէ իշ վէ 20 իշտի վար: Գաչգա իթթիհասալարտա հալ պունտան ֆարզը տէյիլ տիր: Յիլ հազիգէ, «Զիֆթճի ազ տըր» լաքին «Հասատ չօգ տըր»: Յիլ հազիգէ, զըթալլար, իպթիսատի միւզա-յագալար վէ «Ենի էֆքեհարլար» էհալիմիզին իմանընը էֆէյի սօղուլթմուլ տըրլար: Պունուն-լա պէրապէր «Հասատ չօգ տըր»: Զէմանըմը-զըն միւշէվվէյ հատիսէլէրինտէն, էմիլիէթսիզ-լիքաէն, ալտատըճը իւթիսէլէրտէն վէ խալալի պիէպա թասալվուրլարտան օսանան եիւրէք-լէր վէ բուհար չօգ օլուպ, «Ալլահըն իսան-լար ինճիլինին չահիտլէրինի», օլտուղու կիպի սէօյլէնտիլինտէ տինլէմէյէ հազըր տըրլար: Էյէր վէրէն օլուրսա, խէլասըն էյի միւթտէդի-նի հասրէթլէ գապուլ էտէրլէր: Պինաէն ալէյի պիլիկնիւր նէրտէ: Բապպըմըզ տէմիշ տիր քի, «Հասատ սահիպլինէ ըլճա էտէլիմ քի քէնտի հասատը իչիւն չիֆթճիլէր չըգարսըն», լաքին նէրտէ ռհնա հեհնիւր: Վաիզ արայանլար չօգ տըրլար. լաքին հաֆի տու հեհնիւր վի քազ-սիւ հեհնիւր: Իշթէ չու հալ ու քէյֆիլէթ ալ-թընտա, սէմալի տալէթէ իթաթաթա ըազի օ-լուպ բուհանի իշտիլիյէ վազֆ ը նէֆս էտէն-լէրէ պիր ֆուրսաթ վէրմէք իչիւն, Ալլահըն

ինայէթիլէ էօնիւմիւզտէքի Սեպտիմբեր նիհա-յէթլէրինէ տօղրու իւրափուլթա պիր «Բիթապ ը Մուգատտէս մէքթէպի» աչըլաճազ տըր:

Էվրօփա վի էսիրնէ.— Նօրս Տեօյէ Ալիսնայ-նի Յայրունի: «Էտիրնէ մէսէլէսինին տահա քէսկին պիր չէքլ ալմասընըն էօնիւ ալընտը: Օսմ, օրտուսունուն հալէթ ի բուհիյէսի վէ Օսմանլը միլլէթինին վաթանիէրվէրլիլինին, հիւքիւմէթի էտիրնէյի գապթ էթմէյէ սէվգ էթմիշ օլտուղու անլաչըլըր պիր հալ տըր: Լաքին պասիրէթ իլէ հարէքէթ էտէն Թիւրք ըրճալ ը հիւքիւմէթի թապիի չու իքի մէսէլէյի ինճէտէն ինճէյէ թէտգիգ էթմէք վազիֆէսինի ունուլթմայաճաղար: Եանի, Թիւրքիա իչիւն (1) էտիրնէյի գապթ էտէրէք Պուլլարթիման վէ տիւվէլ ի մուազգամա իլէ միւնասէպաթը-նը սէքթէտար էթմէք մի, եօզսա (2) էնօս Միտիա խաթթընըն ասքէրի նօզթա ի նազա-ընտան քէնտի լէյիինտէ թասիհի էթմէք իւզ-րէ տէվլէթլէրլէ միւզաքէրաթա կիրիլմէք մի տահա խայրը տըր: Էտիրնէյին տաիմի սիւ-րէթտէ Թիւրքիա թարաֆընտան իշալ էտիլ-մէսի, ասլա իւմիւսիւնի քէսմէյէն Պուլլարթիա իլէ Պապ ը Ալի արասընտա տաիմա իսթիլաֆ մատտէսի օլաճազ վէ պու սէպէպտէն Օսմանլը հիւքիւմէթի էտիրնէյի մուհաֆագա էթմէք ի-չիւն փէք աղըր մէսարիֆի ասքէրիյէ ալթընա կիրէճէք տիր: Թիւրքիանըն սամիմի տօսթլա-րընը ֆիքրլէրի պու մէքէգտէ տիր վէ պու վաթանլարընը տաիլլէն թազվիլէ էթմէք իս-թէյէն Թիւրք վաթանիէրվէրլէրինին էֆքեա-րընա տախի մուվաֆըզ տըր:

Յօսիշէ Յայրունի.— Կէլէն թէլէզըրաֆլար-տան էօյլէ անլաչըլըյօր քի, Բուժիա էտիր-նէյի Թիւրքլէրտէն իսթիլտատ էթմէք մագ-սատըլա, Էվրօփա միւսալէմէթի իչիւն թէն-լիքէլի պիր թազըմ թէտարիքեաթտա պու-լունմագտա տըր: Պազը անանաթ վէ հիսսի-յաթ նազարը տիգգաթա ալընմայաճազ օլուր-սա, էտիրնէյին Թիւրքլէրէ կէչմէսինէ գարչը Բուսիանըն թէմամէն պիթարաֆ գալմասը լա-զըմ կէլիր: Տիկէր տէվլէթլէրին տէ, պու մէ-սէլէյէ գարչը նիլլուն պիթարաֆլըզարընը մուհաֆագա էթմէտիքլէրինի պիր տիւրլիւ ան-լայամայօրըզ: Շիմտի, Պալզան մուհարէպէսի-նին կէլինի օլան էտիրնէ, եինէ Թիւրքիանըն գօլլարը արասընտա պուլունույօր: Թիւրքիա-

նրն անրն իլէ ադտը իզտիված էթմէսինէ Էլ-
րօփա դապըթասընըն մանի օլմասը պիլիզում
տըր: Չիւնքի պու մէսէլէ Էվրօփանըն մէն-
ֆաաթը ր ումուսիյէսինէ թէմաս էթմէյօր:

Յայթ. — Իքինճի Պալզան մուհարէպէսի
էսնասընտաքի զայաթ, ինսանը խաֆվ ու
տէհէթէ իլգա էտէճէք գատար պէօյլէք տիր:
Սըրպլարըն չէմալ օրտուսունտա 5,000—6,000
վէ մէրքէզի օրտուսընտան 25,000 մագթուլ
վար տըր: Պոնտան պաչգա պիր գաչ պին
քիչի տէ գօլէրատան թէլէֆ օլմուշ տըր:
Եունան օրտուսունըն զայաթը իսէ, զապիթ
նիսպէթէն չօգ օլմագիւզրէ, 16—18,000 մագ-
թուլ տըր: Լաքին էն զիյատէ Պուզդարլար չօգ
թէլէֆաթ վէրմիշէր: Թէմուզըն նըսֆընա պա-
տար 30,000 մէճրուհ տաքէրլէր Սօֆիայա նազլ
օլմուշ տըրլար: Եալընըզ Փրէկապիցա մուհա-
րէպէսինտէ Պուզդարլար 15,000 քիչի պաչ էթ-
միշէր, վէ Վազօֆըն Եունանլարլէ Խափաղը
հարպտա 20,000 թէլէֆաթ վէրմիշ տիր: Պուլ-
զարլարըն մէճմուզ զայաթը 80,000 քիչի օլ-
տուզու հալտէ, Սըրպլար վէ Եունանլարընքի
60,000 օլմուշ տըր: 12,000 քիչիլիք Գարա
Տաղ օրտուսու, 1200 քիչի թէլէֆաթ վէրմիշ
տիր: Տէմէք քի Պուլզարլար Թիւրքիա իլէ օ-
լան մուհարէպէսինտէքի գատար նլիր թէլէ-
ֆաթ վէրմիշ տիր: Փազաթ Եունանլար վէ
Սըրպլարըն զայաթը իլգ մուհարէպէտէ օլմու-
տան չօգ ֆազլա տըր:

Սըր Էսվրոս Կրիյին պէյանսըն. — «Թիւրք-
լէրի Էտիրնէտէն չըգարմագ իչիւն, հուգուգը
տիւվէլտէ հիչ պիր գաիտէ ի էսասիյէ Խօզ
տըր: Պու մէսէլէ, հուգուգը տիւվէլտէն զի-
յատէ, տէվլէթլէրին մէնաֆի ի չախսիյէլէրինէ
սիյասի թէհանլուլէրինէ, վէ իճապաթը ահ-
վալա թապի տիր: Պիտայէթի հարպտա տէվ-
լէթլէր հէր նէ գատար սքաքալօնըն մուհա-
ֆազա օլունաճաղըն պէյան էթտիլէր իսէ տէ,
Պալզան միւթթէֆիզլէրինին Թիւրքիա իւ-
զէրինէ չալտըզլարը զալէպէլէրի, օ նազարի-
յէյի իպթալ էթմիշ տիր: Թիւրքիայը ճէպրէն
Էտիրնէտէն չըգարմաղըն հազզը օլուդ
օլմատըրը սուալընա կէլինճէ, զանն էտէրսէմ
պունա վէրիլէճէք էն էյի ճէվապ չու տըր քի,
տէվլէթլէր իլք սաաթտա քէնտիլէրտէ հառը
օլան արգուլը Խէրինէ կէթիրմէք իչիւն, գուվ-
վէ ի ճէպրիյէյէ միւրաճաաթ էթմէյի մուվա-
ֆըզ կէօրմէմիշէր տիր: Տէվլէթլէրին գարար-
լարընը գապուլ էթտիրմէք իչիւն հիչ պիր

հարէքէթտէ պուլունամայաճաղարընը իտաիա
էթմէյօրըմ, չու գատար քի, գարարլարընը
ճէպրէն գապուլ էթտիրտիքլէրի հալ ու քէյ-
ֆիյէթլէրին պու կիւն վազը օլմասը միւշքիլէճէ
կէօրինիւյօր: Շայէտ իլէրիտէ պիր հարէքէթ
ի ճէպրիյէ վազը օլուրսա, պունա ինկիլթէ-
րանըն իշթիրաք էթմէյէճէյինէ տաիր թէմիսաթ
վէլէմէմ, զիրա, պու թէլէմիսաթ միւսթագ-
պէլտէ գուհուր էթմէսի պէլքի միւսթմէլ օ-
լան վալըալար գարչըսընտա, ինկիլթէրանըն
տիկէր տէվլէթլէրտէն ալըրլմատընը իյճապ
էթտիրէճէք տիր: Տիւվէլ ի մուազգամանըն
քեսաֆէթսի Էվրօփա միւսալէմէթինի սազլա-
մագտա միւթթէֆիզ տիրլէր, Պինտէնալէյի է-
տիրնէ մէսէլէսինէ միւտախէլէ էտիպ էթմէմէք
անըն Էվրօփա միւսալէմէթինէ իճրա էտէճէյի
թէլէսիրէ մէրպուլ տըր:

Հիւսէյին Հիւրի փաշա Ան° skjor. — «Օսմանը
օրտուսու հիչ պիր վազթ էտիրնէյի քէնտի
րիզանըլա թէրք էթմէյէճէք տիր: Թրաքիա
էհալտի Օսմ. օրտուսունու խէլասքեար տէյէ
գապուլ էտիպ չէնլիքլէր իճրա էտիյօր: Թրա-
քիա զըթասը Էքսէրիլէթլէ Իսլամլար թարա-
ֆընտան մէսքիւն պիր մէմլէքէթ օլուպ օրատա
Պուլզարլար փէք ազ տըր: Պիզդաթ Խրիսթի-
յանլար, խուսուսա Բումլար, Էտիրնէյին Օսմ.
իտարէսինէ կէլմէսինաէն սօն տէրէճէ մէմուռն
տըրլար, չիւնքի սօն ալար գարֆընտա Թիւրք-
լէրին հիւսնիւ իտարէսի իլէ Պուլզարլարըն
վահէթի արատընտաքի ֆարզը քէնտի վի-
ճուտլարընտա մուգայէսէ էթտիլէր: Թրա-
քիայը Խալընըզ տաքէրի նօզթա ի նազարտան
տէյիլ, սիյասի էսպապտան սօլայը տախի
գապթ էթմէք Թիւրքիա իչիւն պիր վազիֆէ ի
ինսանիյէթ թէշքիլ էտիյօրտը: Լօնտրա մուա-
հէսէսինին պու սուրէթլէ իխլալ օլունտուզու-
նու իտաիա էթմէք ատէթա կիւլլունճ պիր հալ
տըր: Հինուզ թաստիգ էտիլմէյէն պու մուա-
հէտէյին հուգուգը տիւվէլէն հիչ պիր իթիպա-
րը Խօզ տըր: Խուսուսա, Պուլզարլարթան էնօս
Միտիա խաթթընը պէր մուճիպ ի մուգավէլէ
տէրհալ թախլիյէ էթմէտիյինտէն սօլայը, Լօն-
տրա մուահէտէսինի էվվէլա պիզգաթ Պուլ-
զարլար իխլալ էթմիշ տիր: Պոնտան պաչգա,
մուգավէլէ ագտ էթտիլմիզ միւթթէֆիզլէր
հէյէթի ֆէսի օլմուշ օլտուզունտան, օնլարա
ագտ օլունան մուգավէլէնին տախի հիւքմիւ

զաւմագ: Էվրօփա սխառեթիւնէ պու կիւն մէ-
թէպէր օլան դուվլէթ տիր: Թիւրքէր չիմա-
նտիրնէտէ տիրէր, կէլսինլէր ծնւարը օրատան
չըգարսընլար, պիզիմ նօզթա ի նաղարըմըզ
պու ալը: Մր. Ասքուլթին նուլթուլուն պազը
նօզթալարը Թիւրքիալը իթիտալա տալէթ է-
տէճէք պիր մահլէթտէ տիր, ֆագաթ զանն
էտէրսէմ ինկիլթէրա սէօզլէսին ֆիլէ չըգար-
մազտան էվլէլ իքի տէֆա տիւլլանմէյէ մէճ-
պուր օլաճագ տըր: Բուսիանըն փլանլարը
էսկի տիր, էրմէնիսթանտա հարաքէթ ի աս-
քէրիյէ իճրասը կիպի թէհտիտաթ Բուս սխա-
սէթինին էսկիմիլ վասըթալարընտան տըր:

Էրմէնիսթան վի Ասիա ի Սուդրա. — Լօնտրատա
ինիգատ էթմիլ օլան մէճլիս ի սիֆէրանըն
էէկեանէ մագսէտի հալը հազըր պուհրանընը
Պալգանլար հուսուտընը թէճալուզտան մէն
էթմէք իտի: Կէրչի պիր ան Ֆրանսա Սիւ-
րիատա տաիրէ ի նուֆուզ մէսէլէսինի մէյտա-
նա աթար իսէ տէ, Սիւֆէրա Էվրօփա պուհ-
րանընը կէօզ էսիւնէ կէթիւրէք: Խալիֆա-
նըն նուֆուզը սխառի մէսէլէսինի վագթը
ախէրէ թալիք էթտիլէր: Լաքին Պալգանլար-
տա աւլալըն թէպէտտիլլա, Թիւրքիանըն ի-
խատէ ի շէրէֆ էթմէսի, Բուսիայա Ասիալը
Սուդրա մէսալիլինէ միւտալիլէյէ իսքեան վէ
ֆուրսաթ վէրտի: Ֆիւհագիգէ Թիւրքիա Լօնտ-
րա մուսնէտէնաթէսինին աքեամընա հիւսնի
րիզա կէօսթէրի վէ Պուլղարը էգիպ մահվ
էթմէք թասալվուրուտան վազ կէլէր իսէ, Էվ-
րօփալը պիր միւսլիք թէհլիքէտէն գուրթարա-
պիլիք, զիրա տիւլլէ ի մուազղամա Պալգան-
լարաա գուհուր էտէճէք հէր հանկը պիր միւս-
քիլի հաքէմ ուսուլը իլէ ֆապ էտէպիլիլէր,
հալպու քի Թիւրքիատա մէվճուտ օլան տէօրթ
տաիրէ ի նուֆուզ մաթլէպիլին հալլընը նէ
Ինկիլթէրա, նէ Ֆրանսա, նէ Բուսիա վէ նէ
տէ Ալմանիա հաքէմ մէճլիսինէ թէսլիմ էթ-
մէյէ բազի օլուր: Պիր թագըմ պաչգա մէսէլէ-
լէրտէն սարֆը նաղար էտէրսէք, հաիլ ի է-
հէմիլէթ օլան մէսէլէ էրմէնիսթան միւսլիլի
տիր: Մազիտէ Ինկիլթէրա էրմէնիսթան հագ-
զընտա պիր թագըմ թէչէպիլիսաթտա պու-
լուսմըլ իսէ, պու էրմէնիսթանա օլան մու-
հապլէթինտէնհաչի տէյիլ, իլլա տտալէթ սա-
ղէսինտէն իտի: Ահվալը հազըրէյի փիյի ի նա-
ղարա ալըրսագ պիր վագթ սօնրա հիւսլ ալթըն-

տա Խրիսթիյան օլմագ իւզրէ հալընըզ էրմէնիլէր
զալաճագ սըր: Իշթէ մէսէլէսին էն թէհլիքէլի
նօզթասը տա պուրասը սըր: Պիւթիւն տիւն-
հա պիլիք քի, էրմէնիլէր սօն էրմի սէնէ
զարֆընտա նէ կիպի տէհլէթլի գաթլը ամմ-
լարա մարուզ օլմուլ վէ նասըլ Սան-Սթէֆանո
Պէրլին վէ Գըպըրս մուսնէտէլէրինին աքեա-
մը էօրիւհարֆ մէնզիլինտէ զալմըլ տըր: Ֆիքր
ու զէքեասընըն իւսնէտէլէրինին, Թիւրք վէ
Քիւրտլէրին սօփա վէ գամալարը իլէ մուգա-
պէլէ էտիլմէսինի կէօրէն էրմէնիլէր, սօն սէ-
նէլէրտէ քէնտի քէնտիլէրին Չարըն հիմայէ-
սինէ աթարլար: Բուսիա հէր ան տօղրուտան
ճէվապ վէրմէմիլ տիր, հաթթա պազէն մէհա-
ֆիլ ի սխառիլէտէ Բուսիա Ինկիլթէրայա «Փէք
ալա էյէր էրմէնիլէրի պու գատար սէվլիյօրսա-
նըզ, նի՛չլան անը հիմայէ էթմէյօրսընըզ, կիպի
խիթապտա պուլուսմըլ տըր վէ պու սէօզլէր
զայր ի թապիլի սէօզլէր տէյիլ իտի: Համիտ
պու իսթիլաֆտան իսթիֆատէ էթմէյի էյի
պիլտի: Խալիֆալըզը թագվիլէ էթմէք անճագ
Արապ վէ Քիւրտլէրին իթթիֆագը իլէ միւսլիլէն
օլապիլիք իտի վէ պու մագսէտինէ պիլարէ
էրմէնիլէրի անլէրէ գըրաըրարագ վասըլ օլար:
Իթիւրաֆա մէճպուրըզ քի, հիլ պիր էրմէնի
գըթալը հիւքիւմէթին ըիզասը օլմագսըզըն
վուզուտա կէլմէմիլ տիր: Սօն պիր գաչ սէնէ
զարֆընտա, Բուսիա Արարատ էթէքլէրինտէ
իւլ տէվլէթլէրին հուսուտուտըն պիլլէչտիլի
մահալա պիր թագըմ աքէր սէվլիլիլէնտա
պուլուսուտ: Շու հալ հիլ տէ Էվրօփա Ժաթ-
պուլթընըն նաղարը տիգգաթընա նալլ օլա-
մատը: Էվրօփա մէսալիլին հալլ էթմէք սը-
րասընտա Ասիա մէսէլէսինի մէյտանա չըգարմա-
մաղա փէք տիգգաթ էտիլիյօր իտի: Չօղա-
լըմըլ Թիւրքիանըն Էվրօփատա մէվգիլի փէք
մէօհքէմ վէ գալի տիր տէյու իթիմատ էտէր
իտիք, հալպու քի վազըալար աքսինի իսպաթ
էթտիլէր: Բուսիանըն պալատա մէքքիւր հա-
րաքէթինին մանասը պիր ալտաթ տահա էյի
անլաչըլաճագ տըր: Ինթիմալ տըր քի Բուսիա
Արարատ տալիլինտէ Էվրօփա միւսլաղէնէսինի
սապիթ սագլամագ իչիւն պիր թագեիգ հա-
փաճագ տըր: Ինկիլթէրա իչիւն Բուսիանըն
պու թագեիգի գըրմէն գապուլա չայան տըր:
Էրմէնիլէր տիւլլէ ի մուազղամայա միւրաճաթ
էթտիլէրի կիպի Բուսիայա տալի միւրա-
ճաթտա պուլուսուտըլար: Ինթիմալ քի Բու-
սիա անը ճէվապսըզ պրագմայաճագ տըր: Ճէ-

նուպի շարք էվրոփատա միւլադէնէնին հուսու-
լու իչին վէլասըլ պիր շէյ հափմազ լազըմտըր :
էրզրում հուսուտընտա պիր հարաքէթ հախօտ
Պուլղար սինօրընտա պիր պահրի նիւմայիշ էյի
նէթիճէլէր հասըլ էտէպիլիլըլէր : Պուշլար սէմէ-
րէսիզ գալըրսա , Բուսիա պաշը սէրթ աթ
նասըլ զապթ էտիլիլ իտիյինին միւլթէնէվլի
հօլլարընը պիլիլ : Թիւրք սիյաթիյունը
պիլմէլի տիր քի , Օսմանլը բիւճհանիյէթինին
պէգասը իչին էրմէնիսթան մէսէլէսիյէ պիր
չօզ մէսէլէլէր մէվճուա տըր : Լաքին չունը
թէքրար էտէլիմ քի , Պալգանլարտա զուհուրա
կէլէն սօն պուհրան փէք գօրգունճ օլան մէսէ-
լէյի թագրիպ էթտի : էվրօփա հիւքիւմէթլէրի-
նին Ասիա հազգընտաքի միւլքիլի վէ Թիւր-
քիանըն բէխալէթի գուվլէթլի օլան միլլէթ-
լէրէ հազմա հազըրլատը :

Տէյլի Թէյէկրափ

Հինսիսրան Իսլամլար.— Լօնտրատա «Հին-
տիսթան Իսլամլար իթթիհատ ճէմիյէթի»-նին
սէնէվլի իճթիմարնտա Ազա խան , Պալգան մու-
հարէպէսի միւնասիպէթիյէ պէր վէճհ ի աթի
խիթապէթտէ պուլունմուշ տըր .— «Պալգան
մուհարէպէսի , Իսլամլարըն միւլթէթիզ օլ-
տուպլարընը ալէմէ կէօսթէրտի : Սօն իքի սէ-
նէլէր զարֆընտա Աճէմիսթանըն վէ Թիւր-
քիանըն պաշընա կէլէն մուսիպէթլէր , անլէրէ
տախիլի զախլէլէրինի պիլէ ունուլթուրտը : Հիս-
սիյաթըմըլ զըլէանա կէլմիշ , հաթթա իթի-
տալը տէմիմիզի պայ էթմէք տէրէճէսինէ գա-
տար միւհէյիճ պուլունմուշօրըլ : Լաքին մա-
զիտէ նէ՞ կէլմիշ կէլմիշ իսէ ֆարգ էթմէզ ,
Հինտիսթան Իսլամլարընա մալիմ պիր քէյ-
ֆիյէթ տիր քի , Թիւրքիա իլէ Ինկիլթէրրա-
նըն մէնֆուսթը տախիմա եէքտիկէրինէ մէնուլթ
վէ մէրպուլթ տըր : Թիւրքիանըն Ասիատան
գալտըրըմասը Ինկիլթէրրանըն Հինտիսթան
հօլլընըն թէհիլքէյէ իլգաը տէմէք տիր , պու-
լթէհիլքէ իսէ անճազ Թիւրքիանըն Ասիատա
պիր տէվլէթի միւլթագիլէ հալընտա պազա-
ուրլա տէֆ ու բէֆ էտիլէպիլիլ : Ինկիլթէրրա
իլէ Թիւրքիա արասընտա սամիմի միւլաքէ-
րէլէր վէ միւլպատէլէ ի էֆքիար անը թագ-
ոսիտէն ազատ էտէպիլիլ , զաննըմըզճա Թիւր-
քիա հէր շէյտէն էվվէլ Ինկիլթէրրա փօլիթի-
զասընը թագիպէ խահրիլիլ տիր : Հինտիսթան
Իսլամլարընըն պիր կէօրէճէք իչի վար իսէ օ

տա Ինկիլթէրրա իլէ Թիւրքիայը պիր անլա-
յըշա , պիր ալագայա կէթիւմէք տիր : Զա-
թէն թահիթը հիւքիւմէթիւտէ 100,000,000ը
միւլթէճալըլ Միւլթիման պուլունան Ինկիլ-
թէրրա հիւքիւմէթի պիր վագիֆէ ի ախլագիյէ
իլէ միւլքէլլէֆ օլուպ անվալը սիյասիյէտէ
մուհիմմ րօլլար օյնամաղա փէք միւսաիտ պիր
մէվգիտէ պուլունմագտա տըր : Պինաէնալէյհ
Հինտիսթան միւլթիմանլարընըն վագիֆէսի
Ինկիլթէրրա փօլիթիզասընը թագիպ վէ թաա-
միմ էթմէք տիր : Ինկիլթէրրա պիզէ թալիմ-
տէ սէրպէսթի , տիւշկիւնլէրիմիզի հիմայէ
իչին ֆուրսաթ վէ միւսաաաա վէրտի : Միւս-
լիմանլար պու սօն խուսուս հազգընտա
պիր շէյ հափմատըլար : Պու իսէ միլլիյէթին
պազասը իչին լազըմ իտի : «Մէրքէգի իթթի-
հատ» կէլէն սէնէ Հինտիսթանա միւնասիպ
պիր իտարէ ի միւլթագիլէ թասալվուրունը
մէյտանա կէթիւրտի : Պունուն իչին էլգէմ օ-
լան խուսուսլար իճթիմաի , մատտի վէ մա-
նէվլի քէզա սիյասի թէրագըլ տըր , պունլարըն
սաիզի , միւլշէվլիպի իսէ տին օլմալը տըր ,
զիրա շարգ գալմլարընը նէֆսինքեարլըղա ,
ֆէտաքեարլըղա սէվգ էտէն եէկեանէ միւլշէվ-
լիլգ աին տիր :

ՄՈՒԽԱՊԵՐԱԹ

ԷՐՄԵՆԻ ԷՏԻՊԻՑԱԹԸՆԸՆ ԱԼԹՈՒՆ ԱՍՐԸ

Պ. ՊՈՂՈՍԵԱՆ ԷՅ. ԲՕՄԵՐԹ ԳՕԼԷՃ

Էրմէնի հուրուֆաթընըն 1500նճի սէնէ ի
տէվրիյէսի օլան 1913՝ պիզ էրմէնիլէր իչին
գըյմէթտար պիր թարիխ տիր : Էլէկէմ պիւ-
լիւն էրմէնիլէր մուգատտէրաթը միլլիյէլէ-
րինին չու մանատար զէմանընա թէվճիհ ինա-
զարը տիգգաթ էյլէսէլէր կէրէք տիր :

1500 սէնէլէր էվվէլ էրմէնի միլլէթի ա-
տէթա եէնիտէն սօղարապ , էտէպիյաթ էօմ-
րիւնիւ հաչամաղա պաչատը : Իյթէ չու եէնի
էօմիւր , անըն հազգը մէվճուտիյէթ էսասաթը-
նը թագվիյէ , հայաթը միլլիյէսինին թէմա-
տիսինի թէմին էտիպ , եէսինէ միւլթագ-
պէլ տէհրին , քէնաինի իլ էլ էպէտ գահր ու
հէտմ էտէճէք թէհտիտաթ վէ թէհալիքինէ
գալը միւտաֆաալը նէֆս իչին պիր սիլահ
վէրտի :

Էվվէլէճէ էրմէնիլէր էրմէնիճէ քիթապէթ
ու էտէպիյաթտան մահրում իքէն , էճնէպի

միլլէթներին հաշտութիւն իւր իշխողալ հաշտ, վէ անլէրին հաշտ ը միլլիյէլէրինստէն միւթէ-
հսիր օլուր խոր: Շու հալ մաթթթէսսիւֆ էր-
մէնիլէրին թէրազզը վէ մէվճուտիյէթինի
թահթ ը թէնլիքէյէ իլգա էթմէքտէ խոր:

Տէօրտիւնճիւ ասրըն իպթիտաւընտա, էրմէ-
նիսթանաա իրիսթիյանլըգ միլլի մէզհէպ հա-
լընտա գապուլ էտիլմիշ խոր: Պիհազգլին էր-
մէնիլէր, իւք իրիսթիյան փատիշահ քէնտի-
լէրտէ մէյտանա կէլտիյի վէ իւք իրիսթիյան
ճէմաաթ քէնտիլէր օլտուղու իչիւն միւթթէ-
խիր տիրլէր: իրիսթիյանլըգ քէնտի իլէ պէ-
րապէր ֆիքրի թէնէվլիւր վէ թէրազզը մէյ-
տանա կէթիրաի: Պու իսէ, հէնի գապուլ է-
տիլմիշ օլան մէզհէպին թալիմաթ ու էսասա-
թընը հալի քիթապլարը՝ էհալինին անլատըղը
լիսանա թէրճէմէ էթմէք արզուսընա պատի
օլտու: իրիսթիյանլըգ սայքի հէր հէրաէ հա
հէնի պիր էտէպիյաթ հասըլ էթմիշ վէ հա տա
էսկի հազըս վէ հաթէմամ էտէպիյաթը իքմալ
էթմիշ տիր:

Էրմէնիսթանտա զուհուրա կէլէն շու մէզ-
հէպի էտէպիյաթըն միւշէվլիդ վէ սէրտարը
իքի միւհթէրէմ զաթլար տըր, Սահակ վէ
Մհարոպ, իքիսի տախի Եունան թալիմ ու
թէրպիյէսինտէ հէթիշմիշ պինազիր իսթիտա
իլէ միւհթէհէզ ֆէտաքեար վէ հէֆսինքեար
կիկոնցալիսլար տըրլար:

Էվալիտէ Էրմէնի քիլիսալարընտա իսթի-
մալ էտիլէն Եունան վէ Ասորի լիսանլարընը
ուսուսէն էհալի անլամազ խոր: Պիհաէնալէյի
Քիթապ ը Մուգատտէսի Էրմէնիճէ լիսանա
թէրճէմէ էթմէյէ պիր մէճպուրիյէթ վար խոր:
Ս. Մհարոպ պուլունտուղու քիլիսաա Քի-
թապ ը Միւգատտէսի էհալինին անլատըղը լի-
սանտա թէֆսիր վէ թարիֆ էտէր խոր իսէ տէ
պաշգա քիլիսալարտա էհալի սաղըր վէ թէ-
սէլիտէն մահրում գալըր խոր:

Պիլարէ ճէմաաթ գուլագլարը վար վէ ի-
շիթմէզլէր, կէօզլէրի վար վէ կէօրմէզլէր
խոր: Շու բըզգէթէնկիդ ահվալտան միւթէէս-
սիրէն Ս. Մհարոպ միւմինլէրի Էրմէնի քիլի-
սաալընտա լիսան ը մատէրգատլարը իլէ թէ-
սէլիյէ պիր չարէ տիւլիւնմէյէ պաշտը, վէ
պու միւհթէրէմ կիկոնցալիսլար խըզմէթ վէ վա-
լիֆէսինէ էմին պուլունտան շու զաթ՝ էնիհիայէ
Էրմէնի հուրուֆաթընը մէյտանա կէթիրաի:
Պէօյլէճէ Ս. Մհարոպ, հայրէթալէր վէ հա-
տիտէ իսթիրալլէ, ասըլարտան պէրու պաղ-

լանմը օլան լիսանլարա պիր ինքիշաֆ՝ թա-
սալվուրաթա պիր սիւրաթ. մահֆուզ գուլ-
վէթլէրէ պիր հէմա պախշ էյլէսի: Սահակ
վէ Մհարոպ հէքաիկէրինտէն ասլա այըրլմայան
պու իքի տէհա, ինսանըն ճէպը իլէ թալիմ
օլմայաճաղընա, քէղա թա չօճուղուգտան պէ-
րու գալպլէրտէ հէրլէշմիշ օլան հանլը թա-
սալվուրաթըն վաղ իլէ պիւս պիւթիւն զաիլ
էտիլէմէյէճէյինէ իթթիլա հասըլ էթմիշլէր ի-
տի: Պիհաէնալէյի հէնի հէսլի հէնի թաասալ-
վուրլարլէ հազըրլամագ, սաղլամ թալիմ ու
թէրպիլէ վէ տօղրու էսասալար անլէրէ էօյ-
րէթմէք հէկեանէ հէտէֆ իթթիլազ օլունտը:
Շու մէպտէ իլէ իշէ միւպատէրէթ էտիլաի, վէ
թէնէպպիւս իլէրիլէտիքճէ իլէրիլէտի: Եազը-
լար իթմամ էտիլտիքտէն սօնրա միլլի թալիմ
ու թէրպիլէ վէ քիթապլէթ հէնի պիր սիւրաթ
տահա քէսպ էյլէսի: Վոսմապուլըն հիմմէթի
իլէ մէմալիքին ֆարզլը հէրլէրինտէ մէքթէպ-
լէր քիւշաս էտիլաի: Պունլարտան էն մէշ-
հուրը Վաղարշապատտա թէէսսիւս էթմիշ օլան
Տար իւլ մուալլիմիյն տիր: Մէզքիւր մէքթէպ-
տէ թէալլիւմ էաէն կէնճլէր իրիսթիյանլըղըն
էսասընը հէշը վէ էհալինին բուհանի ինթիյա-
ճընը տէֆ իչիւն մէմլէքէթին հէր թարաֆընա
իրսալ էտիլաիլէր:

Լաքին թէրազզը պուրստա գալմատը,
թալիմէ հիւքսէք պիր ճիհէթ վէ շէվգ վէրմէք
լազըմ խոր: Պու խուսուսը տա հինէ Սահակ
վէ Մհարոպ աճաիպ պիր թարզտա իթմամ
էթտիլէր: Ասըն իրիսթիյան մէտէնիյէթինին
մէրքէզի օլան իսքէնտէրիյէ, Աթիհա վէ
իսթանպուլա իւմիւտպախշ կէնճլէր հօլլատը-
լար, շէօյլէքի մէզքիւր մահալտա թէալլիւմ
էտէրէք, վաթանլարընա, սէվկիւլիւ վաթան-
լարընըն հէր թարաֆընա նուր սաշսընլար,
միւսթազպէլ հէսլի թալիմ էթսինլէր:

Եալաշ Եալաշ իթմամ ը թահսիլ էտիպ տէ
վաթանլարընա ալտէթ էտէն կէնճլէր «Թարգ-
ւնանիյֆ» (միւթէրճիմ) թէսմիյէ օլունտուլար,
զիրա անլէր Սահակ վէ Մհարոպըն թահթ ը
րիյասէթինտէ էճնէպի քիթապլէթինտէ պու-
լունտան կիւզէլ էսէրլէրի թէրճէմէ էտէրէք
Էրմէնի քիթապլէթինէ կէնիլ քէրէնթէ հազըր-
լատըլար: Պու կիւն պիհազգիին Էրմէնի քիլի-
սաալը, քարգունանցալ հօրթուսուսը իճրա էտէր:
Թարգւնանիյէլէրին ախէր զիքրէ շայան պիր խըզ-
մէթի տէ միւսթամէլ Էրմէնիճէյի էտէպի պիր
լիսանա թահվիլ էթմէլէրի օլմուշ տըր: Էր-

մէնի էտէպի լիսանընա պիր միսալ հալընտա
էրմէնիճէ Աստուածաշունջը զիքը էտէպիլերիզ,
քի անըն սէլասէթինէ էվրօփա իւլէմասը պիւլէ
միւթէհայկիր օլուսլ՝ թէրճէմէլէրին սուլթանը
թէսմիյէ էթմիշ տիրէր: Քէզա Եղնիկ վէ Եղիշէնին
թէրք էթմիշ օլտուղու էսէրլէր, զայէթ լաթիֆ
վէ սէլիս լիսանը թապիի վէ ասլի իլէ հազըլ-
մըլ տըր: Լաթին տահասը վար: Պու ասը սըրֆ
լիսան նօղթա ի նազարընտան չայան ը տիղ-
գաթ տէյիլ տիր: Պու ասըտա էրմէնի քիթա-
պէթինին էն զիզըյմէթ իաղլինէսին թէշքիլ
էտէն էտէպի ասար մէյտանա կէլմիշ տիր:

Պու ասըտա, Մովսէս Խորէնացի, Եղիշէ
վէ Ղազար Փարպեցի վէ Ագանթապեղոս սա-
յէսինտէ թարիինիւլիւսլիք, Եղնիկ, Դաւիթ
Անյաղթ հիւմէթիլէ ֆէլսէֆէ նէշվ ու նէմա
պուլմուշ՝ թէրազըլ էթմիշ տիր: Նիհայէթ պու
ասըտա ըտէն մէֆթուսն էտէն շարականլար
սաղլար թէլիֆ էտիլմիշ տիր: Պու կիւն անլէ-
րի միւմիւն էրմէնի, ըտէն գապարարազ վէ
թէսէլի օլարազ թէրէնիւլմ էտէր:

Իշթէ պէշինճի ասըն պու զըսմը, կէրչի
ղայէթ զըսա իսէ տէ փէք սէմէրէտար օլմուշ
տըր, վէ պու կիւն պիզ անը միւթթէնիւրանէ
էրմէնի էտէպիյաթընն Ալթուն ասըր թէսմիյէ
էտիյօրըլ:

Աճէպա էրմէնի քիթապէթինին թէէսլրի
նէ՝ օլտու:— Ծէվապէն տէրիզ քի, էրմէնի
քիթապէթի վէ էտէպիյաթը օլմազսա իտի, պիզ
հաքիմ օլան միլլէթ արասընտա հալլ օլուսլ
պիթէճէք իտիք վէ պու կիւն Մարլարըն, Պա-
պիլիլէրին, Աշուրիլէրին վէ Պարթէլէրին զա-
իլ օլտուզլարը կիպի պիզիմ տէ թարիլտէ պէս
զիքրիմիզ գալաճազ իտի:

Սահակ Մեսրոպըն տուրէնտի: Ֆիքրի՝ սիյա-
սի հայաթըն զէվալփէզիր օլտուղուսը միւշա-
հէտէ էյլէտի: Միլլէթին մէվճուտիյէթինի թէհ-
տիտ էտէն թէհլիքէյի հիսս իլէ գուվվէ ի
էմնիյէնին լուզումընը կէօրտիւ: Իմտի հազըլ-
լարը իճատ էտիպ, էտէպիյաթը մէյտանա կէ-
թիրտի, Խրիսթիյանլըլը թազվիյէ էտիպ միւ-
լէթին միւթազպէլինի իսէլաս էթտի: Օն պէշ
ասըլարտան պէրու տիւշար օլտուղումուզ
մէզալիմ ու չէհատէթէ բազմէն պու կիւն էր-
մէնի վէ էրմէնիլիք մէվճուս իսէ, էյէր, ալի-
լապի վէ ազլի իսթիտատու միւքէլլէֆ իւմիա-
պախշ պիր նէսլ տիւնհանըն նազար ը տիզգա-
թընը ճէլպ էտէպիյիօրսա իթիրաֆ էթմէլիյիզ
քի, պու խուսուսաթը զիքրիյաթը լայէմուլթ
օլան Սահակ վէ Մեսրոպա միւնէթտարըլ:
Անլէրին զիքրի իլ էլ էպէտ միւպարէք օլտուն:

ԳԱՏԸՆԼԱՐԸՄԸԶ

ՅԱՇՍԻՆ ՆԱՏԻՐ

Ծէլալ Նուրի պէյ, պու պէօյիւք մուհար-
րիր ի թէճէտուիւտաքեար պիզէ հէնի պիր էսէր,
վէրիյօր:

Միւմաիլէյի ալէմ ի Իսլամաա էսարէթ ի
ֆիքրիյէնին իլղատը իչիւն սւմուսի պիր ճէր-
եան հասըլ օլտուղունա դանի պուլունույօր:
Պէնիմ տէ գանաաթըմ պու մէրքէզտէ տիր:
Ֆիլհազիգէ սօն պիր սէնէ տիր, էվվէլճէ սէօյլէ-
մէքտէն գօրգաուղումուզ շէյլէրի չիմտի գըսմէն
օլտուն սէօյլէյօրըլ, պու իսէ օլտուղա իւմիտ-
պախշ տըր: Իշթէ «գատընլարըմըլ» մուհար-
րիրի պու հալաթ ը ըտէնիյէյէ կիւլլէնէրէք՝ գա-
րիլէրինէ վէ խուսուսըյլա քէնտիլէրինտէն
Իսլամըն իսթիլաաթ իչիւն փէք պէօյիւք իչէր
իւմիտ էթտիյի իւլէմա ի քիրամըմըլըն փիշի
նազարընա պուհազիք մէսէլէյի վազ էտիյօր: Քի-
թապընըն պիր էթրինտէ տէյօր քի «Հօճալարտան
պիր սէտա ի թէճէտուիտ պէքլէրիմ, անլէրին
միւճէտաթիլի պիզէ փէք միւլթէզէմ տիր,
էյէր թէճէտուիտ օ թարաֆտան կէլլիւսէ
խայրը օլուր, կէլմէզտէ վազաա հինէ թէճէտ-
ուիտ ինզըլապ ը մուգարէր տիր, ֆազաթ
թէֆրիգէ էյի պիր շէյ տէյիլ տիր: Իսլամը
գաիֆ տիւշիւրիւր:»

Դարլիուսն ը միւթէրէմէնին մէսէլէյի լայըզ
օլտուղու ճիտաթիյէթլէ թէլազըլ էտէճէքլէրինէ
իւմիտալար իսէմ տէ, իւլէմա ը քիրամըմըլըն
պիր գըսմ ը գալիլի իսթիտաա էտիլէճէք օլուր
իսէ էքսէրիյէթի միւթէրէմ Ծէլալ Նուրի
պէյի պիր խատըմ տէյիլ հատիմ (հըրըճը)
ի չէրիաթ կիպի թէլին էթմէյէ միւթէճասըր
օլաճազլարը զանընտայըմ: Պինաէնալէյի, օն-
լարըն իսէլասընտան իւմիտի քէսիպ, միլլէթին
կէնճ օգուր եազար էվլատըյլէ պու ինզըլա-
պը վիւճուտա կէթիրմէյէ չալըշմազ գապիլ
վէ միւմիր օլտուղը իւմիտիտէ իմ: Ազըրը-
մըզա էնէմիյէթ վէրմէմէլի, քէօհնէ անանաթ
իլէ ույուշուպ գալմըլ հիւզ քիլիյէ՝ իմանը թէ-
ճէտուիտէ գալպի չարփան պիր քիչի Ֆաիզ
տիր:

Շիմտիյէ գատար հիւքսէք թապաղայա
մէնսուպ օլան զըզլարըմըզա էվրօփա թէրպի-
յէսի տէյու հութուրուլան, «Մօն Մարթը»
ախլազըրըզընտան ուշապա պիր շէյ տէյիլ տիր:
Պազը նազըս մալիւմաթ, միւթէֆէսսիս ախլազ
տահիպի, վաթմանըլ, ախլէսիզ սէրսէրիլէր, էն
քիպար, էն գէնկին ախլէլէրիմիլին նէզտինէ

միւրէպիւսի սըֆէթիյէ կիրէրէք՝ զըզլարըմըզ
իզալ վէ քէնսիւէրինէ էվրօփա թէրպիյէսի
տէյու զիւպպէլիք թալիմ էտիյօրլար։ Էտէպի-
յաթ ը զարպիյէ զաննըյէ օգուսուզլարը քի-
թապլար իսէ՝ պիհադգիյն իզլալիյէթ իթլազը-
նա շայան վէ հէր էտէպիւսի առէմին օգուսուզ-
տան հայա էտէճէյի հէգէհանլար տըր։ Արատա
սըրասա էյի էսէրլէր օգուսուլար պիլէ քէնսի
սէվիյէլէրինտէն փէք երւքսէք օլմասը իթի-
պարըյէ պու էսէրլէրի տէ հազմ էտէմէյօր-
լար, վէ ձէլալ Նուրի պէյին տէտիյի կիպի,
«Պու գապիլ Նիսվանըմըզ Փրէնքլէնէմէյօր,
Թիւրքլիքլէրինի մուհաֆազա էտէմէյօր, պու
կիպիլէր պիւա ինզըթա սըզըլըյօրլար, վէ
ֆուրսաթ պուլուր պուլմազ րէզալէթէ պաշա-
յօրլար։»

Պու խիւտա ը նապիթ հէթիլէն զըզլարտան
պիրի պիր կիւն էվէնիյօր, պիր ալիէ թէշքիլ
էտիյօր։ Էրքէյի տէ էսասէն քէնսիւսինտէն
տահա երւքսէք պիր սէվիյէտէ օլմասըլը իչիւն
տէրհալ մուգապիլ զիւպպէլիքլէր, ախլազըզ-
լըզլար պաշայօր։ արթըգ սիզ պու ալիէտէն
մէթանէթ, էպէտիլէթ իւմիտ էտէպիլիյօրսա-
նըզ, աչգ օլսուն։ Ղարիպի՝ պունլար, մէմլէ-
քէթիմիզտէ էվրօփա մուաշէրէթինի թէմիլ
էթաիք զէհապընտա պուլունույօրլար, հալ-
պուքի էվրօփա՝ կէօրաիւյիւմիւզ վէ թապտիր
էթտիյիմիլ թէրազըզ, թէքեամիւլ վէ մէտէ-
նիյէթի անճազ ալիէ ուսուլունըն րէսանէթ վէ
խթիզըրըյէ գազաննըլ տըր։

Թապազա ի իւլիսմըզ, միւհթէրէմ միւէլի-
ֆին տէտիյի կիպի, «Պաշնա սիլինտիր շաի-
զա կէչիրմիշ, իւզէրինէ պիր սարըգ սար-
մըշ, սըրթընա պիր ֆիրազ կիյմիշ, ֆա-
զաթ շալվարընը չըգարամամըշ պիր զըշառն
մէնզէլէթինտէ տիր։ Պունլարըն պիչարէ գըզ-
լարը իսէ սաթհի թէրպիյէլէրի նէթիճէսի օլա-
րադ եալընըգ ճահիլլէրէ խառա պիր ճիւրաթլէ
օրթայա աթըլըպ վէ քէնսիւէրինի թէս-
քինի չէհիլէթ գուզլասը գանն էթտիքլէ-
րինտէն օլանճա գապիլիյէթլէրինի թէգեինէ
հասը էտիյօրլար։ Պիր պագըմա հազգ-
լարը տա վար, զիրա զէվէրի գասընը
էօյէ թէլազըզ էտիյօրլար, հալպուքի էվիլ
պիր գասըլըն, գօճասընըն մատտի, մանէվի
իսթիյաճաթընը թէհիլին էթմէքլէ պէրապէր
էվինի թանզըմ վէ չօճուզլարընը թէրպիյէտէ
տէ իզհար ը ալրայէթ էթմէսի իճապ էտէր։
Քէզալիք իշսիպիք, վահի լազլազըլար, միւ-

սաֆիրլիյէ կիթմէք, կէճէ թաթիլլէրի,
պօշ պօղազըզ, տէտի զօտը, Պէյօղլու
պուլվար զարիզաթրուընտա պիր աշաղը
պիր հօգարը փիյասէ, Պօնմարշէ քէօշէլէրին-
տէ, չէքէրճի տիւքքեանլարընտա միւլա-
զաթլար, էմին օլունուզ ճէնէրալ Սալօֆըն
օրտուսընտան զիյատէ Թիւրքլէրի փէրիշան
էտիյօր։ Պիւթիւն պունլարըն մէսուլը հաշա
գասըն տէյիլ տիր։ Պիզ էրքէքլէր, պիզ ճա-
հիլ, պիզ նատան, պիզ իսլամիյէթկէրիզ հէ-
րիֆլէր տիր։

Նէ իսէ սօն զէմանլարտա թէատտիւտ ի
զէվճաթ պիր ազ մօտատան տիւշաիւ։ Մամա-
ֆիյէ Անատօլուտա աշտա էլինէ իքի երւզ
զսրուշ կէչիպ տէ իքի գարըսը օլմայան էր-
քէք փէք ազ սըր։ Ալիէ միւէսսէսինի քէօք-
տէն սարասճազ էն պէօյիւք ֆէլաքէթլէրտէն
պիրի տէ պու սըր։ Իսթանպօլտա մօտատան
տիւշմէսինէ սէպէպ, նէ էրքէքլէրտէ վուգուը
մէմուլ էտիլէն ինթիպաւ, նէ տէ զատընըն
վասըլը մէրթէպէ ի րէշա օլմասընտան տէյիլ,
անճազ մաիշէթին սարալմասը, էսիլի թարզ-
տա հարէմ տալիլլէրի խտարէ էտիլէմէմէսի
տիր։ Օտալըգ ուսուլունը մօտատան տիւշիւ-
րէն սէպէպ երինէ պու փարասըզըզ սըր քի
ինտանըն պու զիւլիւրտիւյէ չիւքը էտէճէյի
կէլիյօր։

Իսլամիյէթ թէատտիւտ ի զէվճաթը զայէթ
միւշքիլ կէօրիւր, մէն տէրէճէսինտէ դասը է-
տէր, ճիւմլէսինէ առալէթ էսաս օլարապ գա-
պուլ օլունմուշ սըր քի թապէթ ի ինսանիյէ-
նին ֆէվզինտէ տըր։ «Պին իւշ երւզ սէնէ սօնրա
իտէ թապիաթլար պիւթիւն պիւթիւն տէյիշ-
միշ, աշվալ ը մալիյէ պաշգա պիր չէք ալ-
մըշ։ Պինաշնալէյի թէատտիւտ ի զէվճաթը
պէյն էլ միւսլիմիյն մէնն էթմէքտէ մէնֆաաթ
ը տոմէ վար սըր։ Խալիֆէ պու կիպի էվա-
միւր վէ նէվահիին սուսուընտա չէրէն մէմուր
օլտուղունտան, թէատտիւտ ի զէվճաթը վէ
խթիֆրաշը, մէն խուսուսընտա հաիզ ի սէ-
լահիյէթ տիր։ Ճէմիլլէթ ի Իսլամիյէնին տահա
զիյատէ փէրիշանիտէն մուհաֆազասը իչիւն
տէրհալ թէճէատտիւտաթա թէշէպպիւս օլուն-
մազ կէրէք տիր։ Չիւնքի ալիէ մուէսսէսի
անճազ զէվճէ ի վահիտէ ուսուլույա թէքեամ-
միւլ էտէպիլիւր։

Թալազա կէլինճէ, Խրիսթիյանըզտան պաշգա
չէրիաթլարտա ճաիզ կէօրիւմիւշ վէ պիւաթըրէ
միւլէ ի խրիսթիյանիյէնին ճիւմլէսի տէ գապուլ

էթմիշէր տիր: Թաւաղըն էսասընս տէյիլ, չէքլի հազըրը զայրի մագուլընս մուխալիֆիդ, չիւնքի պու կիւնքի թաւագ չէրի տէյիլ տիր: Պու պիր նէվ աէֆի զէվճէ տիր քի Իսլամիյէթ, ինդիպաթսըզ, սէպէպսիզ, տէֆի զէվճէյի չիտտէթլէ մէն էսէր: Թաւագ էսասըն մէմնու տըր, եալընըզ զարուրէթ անը միւպահ գըլար: Պիզ, պու խուսուստա տա տէսաիսի չէրիյէտէն խթիֆատէ էտիյօրըզ: Իսլամիյէթի հագիդիյէ սու ի խթիմալաթա չիտտէթլէ մանի տիր: Նիքեահ ըրիզա ի թարաֆէյն իլէ իճապ վէ գապուլ նէթլճէսինտէ իքի չէրիք պէյսին տէ ազտ էտիլէն պիր չիրքէթ օլուպ, պու չիրքէթին ֆէսիսի իչիւն հա ըրիզա ը թարաֆէյն լահըզզ վէ հա չէրիքլէրտէն պիրինին ֆէսիսի մուգապլէլէյէ պատի օլաճագ մէրթէպէ հիլէ վէ ֆէսասաը գահիր օլմասը իճապ էտէր, հօգնս հալընըզ էրքէյին «պօշ օլ», տէմէսի իլէ երզըլաճագ պիր ալիլէյէ պիդիմ անլասըզըմըզ մանասըլլէ ալիլէտէն պաչգա հէր չէյ տէմէք ճաիդ օլուր:

Կէլէլիմ էն մուհիմմինէ: Թարդը հազըրը իզտիվաճըմըզ տիւնեանըն էն կիւլիւնճ մաս խարըլըր տըր: Նամալիմլէրլէ էվլէնիյօրըզ: Գրասա ալըրքէն խիյար բուլէթիմիդ (կէօրմէյէ մէզուհիյէթիմիդ) վար, էօմրիմիւզ օլտուզճա պիրլիքտէ հաչայաճաղըմըզ, չօճուզլարըմըզ պէրապէր եէթիչտիրիպ թէրպիլէ էտէճէյիմիդ զէվճէլէրիմիդ ալըրքէն խիյար բուլէթիմիդ հօգ!... Պու հալըմըզ վահիլէր կիւլէր, մէտէնիլէր աղլար, պիզի պիլմէյէն պիր ինսան ը քիւսմիլ չու սաթըրլարը օգուսա քէօթէպէքլէրին իզտիվաճընտան պահս օլունտուղունս գանի օլուր: Էվվէթ, պիզտէ գատըն ալմագ փրասա ալմագտան տահա էհէմիլլէթսիդ ատտ օլունուր: Գարը գօճա պիր պիրինէ իլք տէֆա տիւյիւն կիւնիւ, եաթագ օտասընտա կէօրիւրլէր: Բուպ ը մէսքիւնտէ մանթըզըն պու գատար իֆլաս էթտիյի պիր մէմլէքէթ հօգ տըր:

Փէլզամպէրիմիդ (Ս. Ա.) վէ էսհապ ը քիրամ հաղէրաթը հաչա սիւմ հաչա պէօյլէ մի էվլէնիլլէր իտի: Պու թարզ աճիպ իզտիվաճը տին ի Մուհամմէտինին իճապաթընտան կիպի կէօթէրմէքտէն ութանալըմ, չիւնքի պու, չալան ը հայրէթ պիր ատէթ տիր: Քէնտիմիդի պար ը հիճապտան գուրթարամագսագ հիչ օլմագսա տինի հագսըզ եէրէ հագիր կէօսթէրմէյէլիմ:

Պիզ հարէմ վէ օէլաթիլդ իւսուլունս մուխալիֆիդ, հօգսա պաղը պի խորաք վէ ըրզքիար մուարըզլարըմըզն թէվէհիւմ էթտիքլէրի կիպի գատընլար չըրըլ չըպագ մէճմս ը աբաղիլէ չըգսըն տէմէյօրըզ: Պիզ տէյօրըզ քի Ալլահ թաալա գատընը էրքէյէ ըէֆիզ չէֆիզ օլսունտէյու հարաթիմըլ տըր: Պինաէնալէյի գատընլարըմըզ հէր նէլ իլմի, էտէպի իճթիմալտրսն գօֆէրանսլարտա, էտէպի թալիխի վէ ախլագի փիլէսլէր մէվգի ի թամաչայա գօնուլան թամաչափիհանտա պիզ ըէֆագաթ էտէպիլսինլար: Էվլէնմէյէն գըզլարըմըզ կէլինճէ՝ օնլար տա Գըլըճ գատէ Հազըլ պէյին տէտիյի կիպի «Ասլա թէսէթիլը էթմէսինլէր վէ վէլլէրի ըէֆագաթլարընտա պուլունտուզլարը հալտա կէրէք հաչը վէ ալիմ էքէքլէր վէ կէքէք հէմ սինն վէ քէֆուլէրի օլան տէլիգանլըլար իլէ էտիպանէ կէսրիլլիպ հայաթ ը ումուլիյէյէ գարըչընլար» վէ պու սուրէթլէ դայր ի մալիւմլէրլէ իզտիվաճըն էօնիւ ալընսըն, հէր քէս տիլէտիյի, թահսիլ վէ թէրպիլլէսինի թագտիր էթտիյի պիր գըզլէ էվլէնէրէք մանթըզսըզ ատէթլէրտէն գուրթուլսունլար: Ճէհալէթիմիդ եիւզիւնտէն իսլամիյէթի էօյլէ պիր հալէ կէթիւրմիլիդ քի թաթպիզի պունտան տահա կիւճ պիր չէրիաթ թասալվուր օլունամագ: Հայալէ էլ ֆէլահ!»

ՄԵՏԵՆԻՅԵԹ

Արա սըրա Բահնիւնս սիթունլարընտա մէտէնիյէթլէ գարչը Տօգթ. Նագգաչիւն էֆէնտի թարաֆընտան եիւքսէլէն չիքեաիւթը օղույուպտա ճէպր ի նէֆա էթմէմէք էլտէն կէլմէյօր!... Պիլմէյիդ քի իլմին, թէրագըլլարըն, մէտէնիյէթին դայէսի, հէր չախսըն, հէր ֆէրտին էֆքիարընս կէօրէ աիւնեատան քէօթիլլիլլա, ինթիրասաթը, զալէպէյի գալտըրմագա քիւսփի տէրէճէտէ խատըմ օլուպ վէ պէչէրիյէթի տաիմի պիր ըրիֆահ ու սաատէթէ նաիլ էյլէմէյէ մուվաֆֆաղիյէթ հասըլ էտէպիլլէճէք մի տիր: Թէճրիպէ կէօսթէրիյօր քի իլմ, թէրագըզ վէ մէտէնիյէթ հալ ը պուհրանտա պուլունան տիմաղը պէչէր իլէ օլան ալագասընը գաթ էտիյօր, օ հալընըզ պիզիմ անլայապիլտիյիմիդ հանի վիւսաթ ը գարիհայը պէչէրին ինթիգալ էտէպիլտիյի տէրէճէտէ օլան հագիր գաթը վատ էտիյօր, հօգսա նէ սուլի ը միւսալմէթի վէ նէ տէ գաթի պիր ըէֆահ ու սաատէթի վէրմէյօր: Պիզիմ հիսսիյաթըմըզ

պիլվիծուն պիկեանէ գալարող կիպի շփեա-
 եաթըմըղը տա գաթիէն անլամայօր: Հաթթա
 պիրազ տահա իւէրի կիտէրէք սեօլէնէ պիլիւր
 քի թէրագդըյաթը հազըրէմիգին գինիյանթը-
 մըզ, հիսսիյաթըմըզ իւզէրիննէ հասըլ էյէմիշ
 Վառուհա թէէնիւր սէպէպինտէն անըն ուշուր-
 տուղու խայալ վէ գուրունթուլարըմըզա թէ-
 էսիւֆ էթմէքտէն պաշգա պիր չարէ տէ պրապ-
 մայօր: Պուստան չու չըգար քի պիլ մէտէ-
 նիյէթի քէնտի էթքեարը չախույէմիգէ խըզմէթ
 էթտիրէմէյիգ պիլ աքս պիլ օնուն իւճանթընա
 գէօրէ խաթթը հարէքէթիմիգի թայինէ հիս-
 սիյաթըմըզա սէրպէսթ պիր ճէրհան զէրմէյէ-
 րէք ազլ ու մանթըգ տաթիթէսինտէ հարէքէթ
 էթմէյէ մէճպուր օլտուղուըզը ունութմա-
 մալըյըզ:

Շու մուզատտէմէ անլաթմաղա քեաֆի
 տիր քի հաշատըղըմըզ եիրմինճի աւըթաւ մու-
 հարէպէ ճտիգ տիր: ճէմիյէթի պէշէրիյէ ա-
 րաթընտա մուհարէպէյէ էն գարչը էթքեար
 փէրվէրտէ էտէն քընճի սօսիւնիւթէր օլտուղու
 մալիւթ տիր: Պապաթ պոնլար տա Սլմանիւ-
 տա փէք քէսրէթլէ պուլունմալարընա ընդմէն
 հինէ տէ Պրանսայա զաթը անքէրի պիւտէ-
 լէրինէ ճէսիւ մէպղաղար զամմը իլէ օրտու-
 լարընը գուվվէթլէնսիթաթլէրի կիպի պիլ
 մուզապէլէ փէք պօլ սօսիալիթլէրի մալիւ
 Վան Պրանսըզլար տա Պրանսատա իւլ սէնէ-
 իլք ասքէրիլք մէսէլէթլին տաիր հիւքիւմէ-
 թին մէճլիսի մէպուտանա եափտըղը թէք-
 լիֆի էն տէհշէթլի միւնաղաթտան սօնրա
 154 րէյ էքսէրիլէթլէ գապուլ էթտիրիյօր: Շու
 հալտէ թէրապըյաթ, մէաէնիյէթ նէրէտէ
 գալըյօր: Աճէպա իլմին զայէսի ինսանլարըն
 եքաթիկէրինի սուհուլէթլէ թէլէֆ էթմէսի ի-
 չիւն սօն սիսթէմտէ էն միւտիշ էսլիհայը հա-
 զըրլամազ վէ տիկէր թարաֆտան պուուն ին-
 թաճ էթտիյի ճէսիւ մէտարիֆաթը գափայա-
 պիւմէք իչիւն էհալիյի հիւքսէք վէրկիլէր ալ-
 թընտա էզմէք մի տիր: Վէ հախօտ միլիօն-
 լարլա ասքէրի պիւտճէսի թանղլմինտէն մէ-
 սէրէթ տույմազ մը տըր:

Ահվալը ալէմ նազարը թէտըղա ալըն-
 տըզտա գօլալըզլա կէօրիւլիյօր քի հուզուզը
 տիւվլէ գալաթիւնին անքեամը էսնա ի մու-
 հարէպէտէ գուվվէթլինին զայիֆէ պարչը օլան
 վաղիյէթլինտէ նէ գատար ճարի իսէ մէտէնի-
 յէթին անքեամընըն տա իսթիրգապաթը տիւ-
 վէլիյէտէ վէ հաթթա միւնասէպաթը էշխաս-

տա պիլէ օլ տէրէճէտէ պիր թէէսիրի հայիգ
 տիր:

Նասրը քի Պալգան մուհարէպէսինին սօն
 տոֆհանըմա իսպաթը միւտտէյա քեաֆի վէ
 վաղիւ պիր տէլիլ արղ էյլէմէքտէ տիր: Պուլ-
 զարլար պիր թարաֆտան Լօնարա փրօթօզօ-
 լունտա թային էաիլմիշ օլան Միտիւն—է-
 նօն հուտտունուհու տէվլէթի Օսմանիյէնին
 թէճաւուղ էթմիլ օլտուղիւն գարչը փրօթլաթ
 էտէրվէր վէ տիկէր թարաֆտան արաղիյի
 մէֆթուհէնին թազսիմի իչիւն Բուսիւ-
 նըն հաքիմիյի թաթընտա եափըմաթի
 թէզարիթուր էտէն փէթէրապուրկ գօնֆէրան-
 սընա տէլէկէ կէօնտէրմէյի գալիէն վատ
 էտէր իքէն պու մէյանտա Սըպ վէ Նու-
 նան օրտուլարընա պիր տայազ աթարազ, պու
 օրտուլարըն գիլի ի իշղալընտա պուլունան ա-
 իաղիյէ թէճաւուղը պիթ թատիմ փէթէրս-
 պուրկ սօլհ գօնֆէրանսընա ալազատար մու-
 լաթիսանսարը պիթ էմի ի վազը գարչընտա
 պուլունտուրմաղը թատաւվուր էթմէք կիպի
 գաթմէրլի պիր րօլ օյնամազ հալվէմինտէ
 իտիլէի Պիւնապէրին Սըպ, Եունան, Գա-
 րանալ, Բուսիւնիւ վէ պիլախէրէ Օսմանլը
 օրտուլարը իւզէրինէ հիւճիւմ էտինճէ մաղ-
 լուպիյէթ հազանսընտան ագմըլ տըր: Հատար
 զաթիւնտէ չու գատար փախլարը գուրմազ պիլէ
 պիր մէթանէթ իրալէ էտիյօրստա, պու գատար
 քէսրէթլի տիւլմէնէ գարչը էլտէ մուզապէլէ
 էտիլէճէք գուվվէթլին զայիֆիլիյի նօղթաղըն
 նազարը տըգաթա ալմամազ ֆահիշ պիր խա-
 թա իտի:

Էաթիւնին տաաթիր Օսմանիյէ թարա-
 ֆընտան իսթիրտատը իչիւն մաթպուլաթը էճնէ-
 պիլիյէտէ լէն ու ալէհաէ հէր կիւն նէշրիյաթ
 վուզու պուլմադտա տըր: Պիլ պուրատա պու
 խուսուսը թէտըղը էտէճէք տէյիլիգ, չու գատար
 քի հիւքիւմէթի Օսմանիյէ Փըրսաթտան
 իսթիֆատէ էթմէք իչիւն կէճիւքմիշ տիր,
 ինչալլահ պընտան պէօյլէ սիյասէթէն օյնա-
 նըլաճաղ րօլտա տա իչիւն պէճէրի, կէճ գալ-
 մազ իսէ օ վազթ հազգ տա պիլիւմ թարաֆտա
 օլուր հուզուզը տիւվլէտէ, հօգսա նէթիճէ էյի
 օլմազ:

Պուլզարլարըն պու թէհիլքէլի րօլը օյնա-
 մալարը, հալը հազըր իչիւն քէնտիլէրինէ փէք
 պահալըյա մալ օլտու: Թարիստէ կէօրիւլիւշ
 տիր քի Նափօլէօն աջը րօլը քէմալը մու-
 վաֆֆադիյէթլէ օյնայապիլմիշ տիր: Նափօլէօն

Ավսթրիա, իթալիա օրտուղարնա գարչու մու-
հարէպէ էթալիյի զէման, իթալիանլարա քէն-
տիսինին Գորսիգալը օլտուղունը, պինապէրին
ասլէն իթալիան օլտուղունը զէն քէնաի-
լէրինէ գարչը հիշ պիր խուսումէթի օլմատը-
ղընը, մագսէտի անճագ Ավսթրիալըլարը Էզմէք
օլտուղընը սէօյլէյիլ զանտըրմըշ խաի,

Իթալիանլարըն Էֆքեարընը պէօյլէճէ չա-
լարագ Ավսթրիատան ալըրմագա մուվաֆֆագ
օլունճա Էվվէլա Ավսթրիա օրտուղարնա վէ
սօնրա իթալիա օրտուղարնա միւսինշ տարպէ-
լէր Էնտիրէրէք հէր իթիսինի աէ տիւչարը հէ-
զիմէթ էյլէմիշ տիր: Սալօֆ ճէնապլէրի ախը
գուրթ մէսէլինի Սըրպարա օգուրմ տէյու-
տիւչինտիւ ֆագաթ մուհարէպէտէ Նափօլէօ-
նըն թալէի Սալօֆըն էյինէ կէշմէտի:

Շիմտի իսէ Պուքրէշ սուլշ գոնֆէրանտընա
պիւթիւն նագարլար տիթիլմիշ տիր: Բուսու-
նիանըն ալտորլ սրմսարըլ տօյալըսըլա Պալ-
գան միւվաղէնտիւնին նասրլ իմքեանիէղիր օ-
լաճաղը դաղիյէսի Էֆքեարը սուսմիլէյի իշ-
ղալ էթմէքտէ տիր:

Էկէր վուգուսթը ախրէտէն տէրս ալմագ
լաղըմ իսէ՝ Պուկարլար պիհագղըն տէրպէ-
րինի ալտորլար քի, իսթիպալաւէ անըն վէր-
տիլի թէճրիւպէյի խաթըրտան չըգարամագլար:
Շիմտի տէրս սըրասը Սըրպ իլէ Եունանա կէլ-
միշ տիր, Էկէր օնլար տա մուգաֆֆէրիյէթլէ-
րինտէն պուստան ֆաղլա մաղրուր օլարագ
միւթալէպաթլարընտա իլէրիյէ վարանագ օ-
լուրլարսա, քէնտի գուվվէթլէրինէ գաթիւն
ֆարիգ օլտուղը պիւթիւն տիւնեանըն թահթը
թաստիգլինտէ օլան Պուղարլարըն հալինէ տիւ-
չար օլտուղար:

Իշթէ չու աւվալ կէօսթէրիյօր քի, մէտէ-
նիլէթին ուսումիլէթ իթիպարըլա Էթիլտիր-
տիլի ագվամ մէյտսնտա տըր, պունա ֆէրտ
իթիպարըլա չիքեպէթտէն պիր շէյ հասըլ օլ-
մագ անճագ՝ նագարը տիգգաթա ալմաղը
իճագ էտէն պիր շէյ վար իսէ օ տա պու կիւն-
քի ալէմ իլէ պունստան 50 սէնէ Էվվէլքի ալէմ
արասրնտա չօգ ֆարգ վար տըր: Օլ զէման
միւրաճասթ օլունան վասթալարլէ չիմտիքի-
լէր չօգ ֆարգը տըր վէ պիր տէ ասըն թէ-
րագղըյաթընը, ինսանլարըն մէտէնիլէթինի,
խըրստա ագըլ օլմագ միսալընճա, մուհարիպ
տէվլէթլէր իւզէրինտէ արամագ տօղրու օլա-
մագ, նասըլ քի Էօգարտա սէօյլէտիք, իլմ,
թէրագղը, մէտէնիլէթ, նէ զէման պիլիմ զիւ-
նիմիլ փէրիւչան վէ հայը պուհրանտա օլու-
յօրսա, պիլտէն թէճրիտ էտիյօր, պիլիմ իլէ
պիր ալագասը գալմայօր:

ԳՐԻԹԻԳՕՍ

ՏԻՆԻ

ՍԻՐԻԻԱ ՎԼԻ ՓԱԼԷՍԹԻՆՏԷ ԻՆՃԻԼԻ ԻՇ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԷՖ. ՄՈՒՐԱՍԵԱՆ, ՊԵՐՈՒԹ

3.

Պունտան Էվվէլքի պէնտիմիլտէ Ամէրիգան
Պօրտըն վէ մուսխիսէրէն Երեցական Պօրտըն
Սիւրիատաքի իշի հագղընտա սուրէթ ի ուսու-
միլէտէ հաղմըլ օլարագ, պու տէֆա մատտէյի
սահա խուսուսի պիր նօգթայա հանի Պէյրուլթ
չէհրինէ հասր էթմէք իսթէրիլ:

Պէյրուլթ չէհրի ճէպէլի Լիպնան էթէյինտէ
Պահրը Սէֆիաին մալի սուլարընա նաղըր՝ դա-
յէթ տիլրուպա վէ թապիլի մէվգիլինին հիւսնի
ճիհէթիլլէ պիէմալ տէնիլէճէք պիր շէհր տիր:
(Պաղը սօգաղլարընը կէօրմէմէք վէ Արապճա-
նըն պարըլըմագ վէ ալըլըմագ թէլէֆֆիւզիւնէ
րաղի օլմագ շարթըլլէ): Սէքէնէսի 150,000
թախմին օլունույօր: Սօն 30-40 սէնէ դար-
ֆընտա Էճնէպիլէր թէսիրի ալթընտա խալիճէ
թէրագղը Էթմիշ տիր: Բոմա իմֆէրաթօրուղու
վագթընտա «Պէյրուլթ մէքթէպլէր շէհրի խաի»
սէյու օգույօրուլ, չիմտի տէ Էօյլէ տիր, տէնի-
լէպիլը: Ինկիլիլ, Ֆրանսըլ, Ամէրիգալը,
Սլաւան, Սլօյիալը, ճէպլ էթմէտիլի միլ-
լէթ գալմամըլ տըր: Պէյրուլթ շէհրինի սալթ
մէարիֆ նօգթա ի նաղարընտան սուրէթ ի
մունթաղամէտէ միւթալաա էթմէք խալի էմէք
վէ վագթա միւսթաճ տըր: Պունա նէ վագթըմըլ
նէ տէ Բահնիլնա սիւթուլարընը միւսաա-
տէսի օլմատըղընտան, պիլ պու պէնտտէ
չօգճա ֆրօթէսթան միշընլար հագղընտա մուս-
թասարճա հաղաճաղըլ: Պէյրուլթա ֆրօթէս-
թան միշընլարընա մէնսուլ միւսսէսաթտան
պէլլիճէլէրի աթիտէքիլէր տիր:

Ամէրիգան Մաքսալար—1822տէ Մալթատա
թէսիա էտիլիլ մուսխիսէրէն 1834տէ Պէյրուլթ
նագլ էտիլտի: Պալլըճա նէշրիյաթը Արապճա
Բիթմալը Մուգատտէն վէ ագսամը օլմուշ իսէ
տէ, պաչգա քիթապլար տախի նէշր օլունուր:
Պիւթիւն Սիւրիա վէ Պաղեստին իշիւն Բիթմալ
ը Մուգատտէսի թէտարիք էթտիլի կիպի Մը-
սըր տախի պուրայա մէրպուլթ տըր: Արապճա
տիւնեանըն սէքէնէսինին սէքիլտէ պիլիլին
մէզնէպ լիսանը օլտուղունու հիսապա ալաը-
ղըմըլտա, պու մաթպաանըն Էճնիլլէթի հագ-
ղընտա պիր թասալվուր թէլէթիլ էթմիշ օլու-
րուլ: Եունանիճէ Բիթմալը Մուգատտէն Տին

ի Մէսիսինին իւր վաղթարրնտա նէ մէվգի թութար խոի ինէ, էլեէվմ Արապճա Բիթապը Շէրիֆ լիսանը Արապիյի թէքէլլիւմ էտէն ագվամըն էօմրիւնտէ օնա եազըն պիր մէվգի իհրապ էտէր:

Տր. Իւայ Սմիթ՝ վէ րէֆիպլէրի Արապճա Բիթապը Մուգատտէսի թապ ու նէշրէ թէ- չէպպիւս էթաիքլէրինտէ, րըգէ հուրուֆա- թընը թապա միւնասիպ չէքլէ թահվիլ վէ պու չէքլտէ գալըպ հարֆլար թէտարիք էթմէք մէճպուրիյէթինտէ պուլունտուլար: Բիթապը Մուգատտէսին թէքմիլ թապը սէնէ- լէր թալէպ էտէն պիր թէչէպպիւս օլտուգու անլալըտը, լաքին էնճամ 16 սէնէլիք էմէք վէ զահմէթ մուվաֆֆադիյէթլէ թաճլանտը: Պինա պիր գաչ տէֆա եէնիտէն ինչա էտիլիպ ինթիյաճաթը հազըրէյէ ույտուրուլժը սըր: Շիմտի էյ հէր ճիհէթ էնվալը արասընտա էն էյլէրինտէն սայըլմաղա շայան սըր: Պէշ տա- նէ պուխար վէ ալթը տանէ էլ մաթպասաը, պիր տանէ սու մէնկէնէսի, 2 տանէ գալըպ իմալը տաիլէսի, պիր էքիֆրօթայի վէ պիր սրիֆրօթայ մաքլինասը, իքի տանէ գապուրթ- մա մէնկէնէսի վէ իքր պէօյիւք քէոկի մաքի- նասը վար: Ճէման 60 գատար քիմսէլէր մաթ- պաա իլէ ալազատար տըրլար: Բաթալօկտա կէօրիւլէն նէշրիյաթըն աաէտի 700ի միւթէ- ճավըղ տըր: Թէսալսինտէն պու անէտէք 1100 միլիօնտան զիյատէ ոահիֆէ թապ օլունմուշ օլուպ պունուն իքի սիւլսինտէն զիյատէսի Բիթապը Մուգատտէս վէ ագսամը տըր, սէ- նէտէ 50,000 նուսիէ Բիթապը Մուգատտէս գուլպճա թէտարիք էտէպիլիւր վէ ճիւլի մէտա- րիֆ իլալէսիյէ 100,000 նուսիէ թապ էտէ- պիլիւր: Բիթապը Մուգատտէսին խարիճինտէ օլան մաթպուլաթ ճէ Իան 100,000 սահիֆէ թէշքիլ էտէր: Բիթապը Շէրիֆ գըսմէն եա թէմամէն 70 ֆարգըլ չէքլլէրտէ պուլունտուր: 1910տա եէքիւն մաթպուլաթ 85,000 ճիլտի միւթէճա- վըղ խոի:

1880տէ սարֆ օլունան Բիթապը Մուգատ- տէս 10,654 իքէն 1910տա 89,376 օլմուշ տըր:

Պիւթիւն թէէսիսաթ, մաքլինալար, ալաթ ու էտէվաթ տաիլիտէ օլարազ 20,000 ինկիլիզ լիրասընը միւթէճավըղ, էլտէ օլան սրօֆ քէգա- օ գատար տահա վէ 50 սէնէտէն պէրու թէ- րաքիւմ վէ հըֆղ օլունմագտա օլան գըյմէթլի Բիթապը Մուգատտէս փիլիպլէրինին գըյմէթի 24,000 ինկ. լիրասը թախմին օլունույօր:

2. Մաթպաա պինասընըն իթթիսալընտա պուլունտուր կիւղէլ պիր քիլիտա պինասը քի 1867տէ ինչա օլունուպ Ամէրիգալը վէ Անկիլ- դան քիլիսայա սիւա օլմայան ինկիլիզ ճէճաա- թը իչիւն վէ քէգալիք եէրլի փրօթէսթան ճէ- մաաթը իչիւն իպատէթկիւհ խըզմէթինի կէօր- մէքտէ տիր: Հէր կիրակի սաաթ 9-10ա գա- տար Արապճա վէ 11-12յէ գատար ինկիլիզճէ վազ խըզմէթի իճրա օլունուր:

3. Մէմօրիէլ Հօլ քիլիսա պինասընըն ար- գասընտա 1880 տէ ինչա էսիլէն Թիւրքիատա իւք Կիրակի մէքթէպի պինասը պուլունտուր: Պու պինա Ամէրիգա Կիրակի մէքթէպի պինա- լարը թէրթիպինտէ օլուպ մագսէտէ զայէթ մուվաֆըզ հաիլըմըլ սըր: Ղայրէթէշ չիրքէ- թի վէ սաիրէ թէճէմմիւլէր, պագէն կէճէլէրի լէքըրլար վէ գօնսէրլէր տախի պու պինատա իճրա օլունուր:

4. Ամերիգան գըզաւր մէֆրէպի.— Պու միւլէսսէսէնին մէմալիք ի մահրուսէի Շահանէ- տէ իւք գըզլար մէքթէպի օլտուղունու զիքը էթմիշ խոիք: Պու մէքթէպին ֆէվգանի օտա- լարընըն պիրինտէ Բիթապը Մուգատտէսին Արապճայա թէրճէմէսի իչի պաչլատը վէ 16 սէնէտէ իթմամ օլունտուր: Պու վագընըն զիքրինէ տիվարտա պիր լէվհա պուլունտուր: Միշընըն քիւթիւպխանէսինտէ էսքի Արապճա քիթապլար վէ էչիսապարընըն միւքէմմէլ պիր միւլէսի վար տըր: Մէքթէպ գօլէճ տէրէճէ- սինի հաիզ տէյիլ իսէ տէ ալյարըմըզտա օլ իմթիյազը հաիզ օլան նիչէ էմալի միւլէսսէ- սէլէրտէն զիյատէ մուվաֆֆազ տըր: Մէզու- նէլէր միւլէմմէլ ինկիլիզճէ թէքէլլիւմ էտէր- լէր: Թէտարիս լիսանը ինկիլիզճէ օլուպ թալի- պաթ տաիմա պինա տէրունինտէ ինկիլիզճէ թէքէլլիւմէ մէճպուր տըրլար: Նասըլ իսէ Սիւ- րիատաքի մէքթէպլէր պու ինկիլիզճէ թէքէլ- լիւմ մէսէլէսինի պիզտէն էյի հալլ էթմիշ տիր- լէր տէյու կէօրիւնիւյօր:

5. Ամերիգան իւլլիյէսի. Սիրիւն փրօթէս- թան Դօլէճ: Պունուն հագգընտա այըրճա հա- զոճաղըմըզտան, չիմտիլիք չու գատարընը տէ- յէրէք իքթիֆա էտէրիզ քի սէնէ ի հազըրէտէ 20տէն զիյատէ պինալարը, 900 գատար թա- լէպէլէրի վէ 75-80 գատար խօճա վէ մէմուր- լարը իլէ միւթէմէա ի Ամէրիգատան տըլար- տա Ամէրիգալըլար հէսիլլէ խարէ օլունան էն պէօյիւք թալիմի միւլէսսէսէ տիր: Սօն իւչ սէնէ զարֆընտա պէշ պէօյիւք եէնի պինա րէքզ օլունմուշ տըր:

6. Պրիթի Սիւրիւն Միշնըն զըզար Գօլէճի: Պու գօլէճ Կիւթիւն Սիւրիւն վէ Պաղես-նին մէքթէպիէրի իչիւն մուալլիմէլէր հէթիւ-տիրմէսիլէ պէօյիւք իշ կէօրմիւլ վէ կէօրմէք-տէ տիր: Շիրքէթիւն պիրի էրքէպլէր վէ տի-կէրի գատընլար իչիւն օլմադ իւզրէ իքի տէ Կապար մէքթէպի վար:

7. Ալման էյթաւիսնէ մէքթէպի: Պու միւլէսնէսէնին քէսմի իսմի «Փրուսիա Սարկա-ւազուհիլէրինին գըզար մէքթէպի վէ էյթամ-խանէսի» տիր: 1860տա Լիպնան գըթալլարըն-նա վէ մուալլիմէլէր 1895 վէ 1909 էրմէնի գըթալլարընտա պիր չօդ էօքսիւզ զըզարա մէսքէն վէ մէլճա թէտարիք էտիպ անլէրի թալիմ էթմէսիլէ, Ալմանճանըն պու թարաֆ-լարտա թէամմիւմիւնէ հարտըմ էթմէսիլէ խալլիճէ ֆախալի օլմուլ տըր: 12 հալնա գա-տար օղլանլար տախի նիհարի տաիրէսինէ գա-պուլ օլունուրլար: Մուալլիմէլէրի ազ միւս-թէսնա իլէ Ալման տըրլար: Պունլար մաաշ-սըզ իլլէրլէր: Ինկիլիզճէ, Ֆրանսըզճա, Րում-ճա վէ Արապճա լիսանլար տախի թէտրիս օ-լունուր իսէ տէ ումում քիւրրէ ի հալա Ալ-մանճա տըր: Բէսմ, ժիմնասթիք վէ փիյանօ տէրպլէրի տախի թէտրիս օլունուր: Միւքէմ-մէլ պինալարը, օլուն մահալլարը վէ կէնիշ պաղլէլէրի վար, հէր միլլէթ վէ մէզնէպտէն պիւաֆարդ չայիրտ դապուլ օլունուր: Մէք-թէպին պիր տէ աղթարանը օլուպ Կիրակի կիւնլէրինտէ Ալման ճէմիլէթի իչիւն իպա-տէթիւն հալլինտէ իսթիմալ օլունուր:

8. Լիպանանտա ճունէյտէքի վէրէմիլէր խաթախանէսի: պունուն հազընտա զիքր էթմիշ իտիք:

9. Լիպանանտա Ասֆուրիյէ թիմարխանէսի պունուն հազընտա պաշգա պիր միւնասէ-պէթլէ հազաճաղըզ:

10. Թէք ի իշրէթ գրաաթխանէսի: Պու գրաաթխանէ տահա իքի սէնէլիք պիր միւլէս-սէսէ տիր: Հէր քէս իչիւն աչըզ օլուպ իու-սուսի մաալլը նաղըր վէ մուալլիմէլէր իլէ իտա-րէ օլունուր: Արապճա, Ինկիլիզճէ, Ֆրանսըզ-ճա, Թիւրքճէ զազէթալար պուլունուր: Տօզ-րուտան Միշնա ախտ սէյիլ իսէ տէ Միշն ի-չինին պիր մէյվէսի տիր տէնիլէպիլիր: Իճրաի-յէ գօմթիւսինտէ Ամէրիպալը վէ հէրլի ազա-լար պուլունուր:

11. Ինկիլիզ վէ էճնէպի Քիթապը Մու-գատտէս չիրքէթինին տախի պիր չիւպէսի վար:

Պու չիւպէ Մըսըրա թապի օլուպ, էլան իքի էրմէնի, պիր Րում վէ պիր Սիւրիալը գօլ-փօրթէօրլար իսթիստամ օլունմադտա տըր:

12. Իսլամ վէ Տիւրքի գըզար իչիւն ճէսի Թէլլըր Զիքրիյէթ մէքթէպլէրի:

Զիքր օլունանլարտան մատա Աքօյիա քի-լիսասթ Եէհուտիլէր արասընտա իշ աչմըշ տըր: Միշն 1864տէ իշէ պաշլատը, ասըլ մագսէտ Եէհուտիլէրին արասընտա թալիմ ու թէրպիլէյէ տօղրու հէվէս վէ րապպիլիյին րիվայէթլէրի թէսիրինտէն գուրթուլմազըզա տօղրու պիր իշթիյադ ուլյանսըրմազ տըր: 8 Ինկիլիզ վէ 12 հէրլի իշճիլէթ օղլանլար վէ գըզար իչիւն նի-հարի մէքթէպլէր վէ պիր տէ գըզար իչիւն լէյիլ մէքթէպ իտարէ էթմէքտէ տիրլէր, հէ-քիւն չայիրտ 400:

Աթիտէքի, 1910տա Պէյրութտաքի մէք-թէպլէրին պիր իսթաթիսթիք ճէտվէլի օլուպ Պէյրութտա էմր ի թալիմ նէ հալտէ օլունուր-նու օլունուպճա իյզահ էտէպիլիր:

	Միլլիպիլ	Օղլանլար	Միլլիպիլ	Փոզար	Միլլիպիլ	Իշթիլ	Խօնալար	Եէլիս	Խօնալար	Օղլանլար	Փոզար	Եէլիս	Չայիթսիլ
Խալամ	36	29	7	99	130	2965	1497	4462					
Ղեյրի միւլպիլ	18	15	3	106	121	1686	460	2146					
Էճնէպի	43	23	20	120	172	3720	2928	6648					
	97	57	40	325	423	8371	1885	13226					

ՔԻԹԱՊԸ ՇԵՐԻՖ ՀԱԳԳԸՆՏԱ

ՊԻՐ ԹԱԳԸՍ ԶԷՎԱԹ Ը ՄԵՇԶՈՒՐԷՆԻՆ

ՇԷՀԱՍՏԷԹԼԷՐԻ

ԷՄՄԱՆՈՒԵԼ ՔԱՆԹ.— «Քիթապը Մու-գատտէսին, պիր քիթապ հալլինտէ ասէմին իսթիստալը իչիւն մէվճուտիյէթի, ճինս ի պէշ-րին մալիք օլունուր էն ազիմ պէրէքէթ տիր: Անը քիւլիւթմէք իչիւն էտիլէն հէր պիր ճէհա ինսանիյէթէ գարչը իլլէնիլէն պիր ճինայէթ տիր:»

ՄԻՒՀՐՏԱՐ ՔԷՆԹ.— «Նէվ ի պէշրի տտէմ էտիպ մէտէնիյէթէ կէթիրմէքիլին, ումումի ախլազի միյարլարը թաթհիր վէ թէրֆի, պէյն էլ միլլէլ ճարի օլան մէպտէլէրի վէ պէլէտիլէ նիզամլարընը գապիլ ի թէսիր, ֆիրասէթ, իթիտալ, ատալէթ վէ սէպաթը չայանը թէմ-սիլ, իւնսի վէ ախլէ էօմրիւնիւն ճիւմլէ տէ-վաիրինի թէրվիճ գըլմանըն էն միւլէսսիր թա-րիզի, Քիթապը Մուգատտէսին իսթիստալընը թաթիմ էթմէք տիր:»

ԹՕՎՄԱՍ ՀՐԲՈՒԼԻ. — «Բիթապ ը Մուգատտէս ֆազիր վէ մաղուսն մէպտէի իմթիյազը օլան ֆէրման ը ալի օլմուշ տըր: Օ տիւն-հատա էն ալամի քիթապ տըր... Սաիր հանկի քիթապըն մէշգի իլէ չօճուզլարա ինսանիյէթ պու գատար թալիմ օլունապիլեր: Տիրի հիսսիյաթ, առէմտէ թալր ու հարաքէթինին էսասի պիր միւշէվլիգի տիր վէ պու հիսսիյաթը տէվամ էթմէքլիք իչիւն Բիթապ ը Մուգատտէս մէշգիւնտէն դայրի նէ՝ ուսուլ վար պիլմէյօրըմ վէ պու խուսուստա, պէն՝ ճիտ-տէն վէ զիյատէսիյէ շալըրմըզ գալմըշմ:»

ԹՕՎՄԱՍ ԲԱՐԼԱՅԼ. — «Իսլահ ը Մէշգէպ միւստէթի էվրօֆա իչիւն պիր հիւքմ կիւնիւ իտի: Ենվմ ի մէշքիւրտէ, ճիւմէ միլլէթլէրէ պիրէր աչք Բիթապ ը Մուգատտէս վէ օլ աչք քիթապըն միւնտէրիճ պիւլունտուղը ազլի վէ ախլագի պիւթիւն հիւրիյէթ հէտիյէ հալինտէ թագտիմ օլունտը:»

ՐԻՉԸՐՏ ՀԱՐԵԼ ՖԻՍՈՒՍ. — «Բիթապ ը Մուգատտէս թամմ անլալըր իսէ, օ քէնտի պաշնա պիր քիթապէթ տիր — թէֆէքթիւր վէ թէխալիւ տաիրէլէրինտէ նատիտէ վէ էն զէնկին քիթապէթ օ տըր:»

ՏԵՅՅԱՍ ՊՐԻԻՍԸՐ. — «Էհալլէ Բիթապ ը Մուգատտէսի անլաթմաղա ճէհա էտէն հէր ֆէրա պիր վաթանիէրվէր տիր:»

ԱԼՄԱՆԻՍ ԻՄՓԵՐԱԹՕՐԸ ՎԻԼՀԷԼՄ. — «Հէր հանկը պիր մատտէյէ տաիր գարարա կէլէճէյիմ սըրատա, պու խուսուստա Բիթապ ը Մուգատտէս պանա նէ՝ թալիմ վիլիր աէյու սուալ էտէրիմ: Օ պէնիմ իչիւն պիր մէնպա ը նուր վէ գուվլէթ տիր: հիյն ի քէտէր վէ իլ-թիրապտա անտէ թէսէլի պուլուրըմ:»

ԱՄԵՐԻԿԱ ՐԵԻՍԻ ԹԵՖԹ. — Անըն (Բ. Մ. ին) թէմիլ ինկիլիզէսի՝ Ամէրիգա քիթապէթինէ չէքլ վէրմիշ տիր: Անըն բուհը՝ Ամէրիգանըն էօմր, գանուս, վէ հիւքմէթ իտէալլարընա թէէսիր իլլէթմիշ տիր:»

ՀՈՒՍՅԹԼՕ ՐԻՏ. — «Բիթապ ը Մուգատտէս ոօն իւշ աւր զարֆընտա Անկլօ-Սաքսօն թէգատտիւմիւնին թէմէլ վէ սէրչէշմէսի օլմուշ տըր: Անըն ախլագընը թէշքիլ, վազ ը գանուն ուսուլլարընը վէ իւմ ի ֆըգհ մէպտէլէրին թէրֆի էտիպ քիթապէթինի իհեա էթմիշ տիր:»

ՓՐՕՖ. ԷՏՈՒԸՐՏ ԲԵՕՆԻԿ. — «Պիր էհալինն ախլագի վէ տիրի արգու վէ մէյլէրի-

նին մուհաֆազասը՝ մէտէնիյէթի թէրվիճ էթմէքտէ էն ազիմ վատթա տըր:»

ՏԱՆԻԷԼ ՈՒԷՊՍԹԸՐ. — «Պիզ Բիթապ ը Մուգատտէսին թալիմ էթտիյի մէպտէլէրէ սատըզ գալըր իսէք, վաթանըմըզ մուվաֆֆա-գիյէթտէ տէվամ էտէր վէ իֆլահ օլուրըզ: Պագաթ պիզ վէ նէսլիմիպ անըն թալիմաթ վէ հիւքմէթինի իհմալ էտէր իսէք, խարապիյէթ պիզէ նապիհա վասըլ օլուր: վէ պիլճիւմլէ չէրէֆիմիզին տէրին զուլմէթտէ տէֆն օլունմասը, նէ՝ գատար ափանսըզ օլաճագ, քի՞մ պիլիր:»

ՈՒԻԼԵԸՄ Ի. ԿԼԱՏԸՍԹՕՆ. — «Բիթապ ը Մուգատտէս իչիւն արասըզըմըզ խուսուսմանն ճիւմլէտէն էվլէլ գոնուլմասը տէյիլ, իւլա ճիւմլէ իւզէրինէ ֆաիզ օլմասը տըր: Սաիր քիթապլարա միւշապէնէթի պուլունտուղընը գապուլ էթմէքլէ պէրապէր անլէրտէն ֆարզըլ օլտուղունու իտաիա էտէրիզ: Օ պիլէմալ պիր թէքէվլիւնէ յալիք տիր վէ պիլհուսուստ պիր մէսաֆէ անը սաիր ճիւմլէ րազգիպլէրինտէն ալըրըր:»

ԷՏՄԸՆՏ ԿՕՌ (Ինկիլիզ մէշհուր միւնագգիտ) — «Կէնճլէր նէսը հաղմագտա պիր ուսուլպ թէշքիլինէ տաիր էֆքեարըմը անլաարզլարընտա, անլէրէ շուստան դայրի վէրէճէք պիր նասի-հաթըմ եօգ տըր. եանի, միւմքին օլտուղու գատար չօգ՝ էսկի վէ Եննի Անսլարտան պիլէր ֆըգրա, հիւքսէք սէսլէ օգու:»

ՍԸՐ ՈՒԻԼԵԸՄ ՃՕՆՍ (28 ֆարզըլ լիսան-լարըն քիթապէթինէ վագըֆ իտի. 1746 - 1794 տէ հաշամըշ տըր:) «Տիգգաթ վէ նիզամ իւզրէ Բիթապ ը Մուգատտէսի միւթալաա էթմիշիմ տիր, վէ շու էֆքեարա վասըլ օլտուլմ: Անըն իլահի պիր մէնպատան օլտուղունը պիր թարաֆա պրագարագ պիլէ, Օ՝ պաշգա հէր հանկը պիր լիսանտա հազըլա կէլէն պիլճիւմլէ քիթապլարտա մէվճուս օլտուղունտան զիյա-տէ ուլվիյէթի, տահա թէմիլ ախլագը, տահա մուհիւմ թարիխի վէ տահա ալա ուսուլ ը պէլաղէթի շամիլ տիր:»

ՐԱԼՖ ՈՒԱԼՏՕ ԷՄԸՐՍԸՆ. — «Տիւնհատա էն նէվիճատ քիթապ, Բիթապ ը Մուգատտէս տիր: Տիւնհանըն իլք քիթապի սահիպ ի զէք-հասը օլան Շէյքըսփիր՝ (անտէ ախլագի էն ֆա-իգ իւնսիւր օլմայան էն հիւքսէք մուհարրիր իտի) Բիթապ ը մուգատտէս տայանըր, վէ անըն չիրի Բիթապ ը Մուգատտէսի ֆարզ էտէր: Պաղըլար՝ Բիթապ ը Շէրիֆին տիւնհա-

տա իհրազ էթմիչ օլտուղու մէվգիի՝ միւսիւն զէլէրինէ համը էտէրլէր, հալպու քի պու ա- նըն սաիր հէր հանկը պիր քիթապտան զիյա- տէ ամիդ տէրինլիքլէրտէն նէչէթ էթտիյինէ համը էտիւմէլի։»

ԼիվլԸՐՓՈԻԼ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԸ. — «Ձէ մանը- մըզըն էն պէօյիւք ինթիյաճլարընտան պիրի Բիթապ Ը Մուգատտէսի սուա իլէ վէ տէվամի սուրէթտէ միւթալաա էթմէք տիր։ Էճտատը- մըզըն մալիք օլտուղու բուհանի սաղլամըզը էտինէմէտիյիմիզին սէպէպի պու ճինս մէչգին նոգսանիյէթի տիր։»

Ֆ. Ո. Բապըրթսըն Բիթապ Ը Մուգատտէ- սին ճինս ի ինսանըն սաատէթ ի հալինէ օլան հայաթի ալագատընըն հաղիգաթընս պիթ թէճ- րիպէ վագըֆ օլմուչ իտի։ Նագլ օլունուր քի միւսալիէյն հէր ալէնի տուաւընը աթիտէթի սէօղլէր իլէ պիթիւրի իտի — «Պիզի Բիթապ Ը Մուգատտէսէտէ միւզթէտիր քիմսէլէր գըլ։»

Ինկիլիզճէհն Միւրքոճիս
ՄԻՍԱԲ Մ. ԱՅՃԵԱՆ

Ֆիլասէլփիս

ՄԻԻԹ-ԷՆԷՎՎԻ

ՏԵՐՈՐԵ ԵԱՓՐԱՎԼԸ ԵՕՆՁԱ
ԷԼՄԱՍ ԵԱՓՐԱՎ

19.

Ֆատըզ մուվաֆֆադիյէթ պուլունճա գալ- պինսէ կիւլէր վէ տէր, «Պէն ուսթայըմ, ուս- թալըզ տինստատ էն պէօյիւք պիր չէյ տիր։» Սալիս իսէ մուվաֆֆադ օլտա հա օլմասա թէս- լիւմ օլուր վէ էլլէրինի սէմայա գալտըրըպ տէր, «Եա Բապպ, իսթէտիյինի իրչատ էտէր, իսթէ- տիյինի թէօքէղիտիրալին։ Սէն ճիւմէյէ գաաիր, ճիւմէյի ալիմսին, հէր նէ եափար իսէն էյի եափարսըն։» (Սուրա 14, այէթ 3)

Ապտուլլահ մէլիլ մանգուն ալտէթ էթմէյէ չալըչտը։ Ղազապընը գապթ էթտի իսէ տէ քէտէրինի թէսքին էտէմէտի։ Եանագլարըն- տան կէօլ հաչը ագար իքէն օ տուա էտիպ, «Եա Բապպ պէնի ալֆ էյլէ, միւրատընս թէս- լիւմ օլմագ իչիւն պանս գուվվէթ վէր։» տէր իտի։

Պիր ազ սօնրա, օ թաղաթտան աիւլիւպ տամարլարընտաքի գան աթէչ քէսիլտի։ Սա- մուս ելլինին թէէսիրինի հիսս էտիյօրալ։ «Լաի- լահս իլլալլահ, Մուհամմէտ բէսուլլալլահ։ Եա Բապպ իմաստըմս ելլիւ վէ պէնտէնէօլլիւմ գօր-

գուլարընը տէֆ էյլէ, տէյու ֆէրհատ էյլէտի։ Տիչ չէօքիւպ գույ իլէ ապտէս ալտը վէ խան- չէրի իլէ գուստա քէնտիսի իչիւն պիր մէզար գազտը։

Պիր տէ էթրաֆընտաքի ֆուրթունս գաիլ օլուպ, կէօղլէրի էօնիւնէ լաթիֆ պիր մէնզա- րէ քիւչատ օլունտու։ Աճէպա պու չէօլ միւսմը մը իտի։

Իչինտէն չայլար ագան պէօյիւք պիր պաղ- չէ վէ անտէ ալթուն պէտէնլի աղաճլար իւզէ- րինտէ զիւմրիւթ եափրաղլար վէ էլմաս չի- չէքլէր վէ ճէննէթ փունարլարը պաչընտա սիյահ կէօղլիւ հուրիլէր վէ տիլրուպա մէլա- յիքէ կէօղլու։ Ուզագտան Ալլահըն մախու- գաթը արասընտա էն չիրին սէսիլ Իարաֆիլին մէլալիք ճիւմիւրիւլէ պէրապէր Ալլահըն համ- սընը թէզմիր էթմէլէրինի վէ ճիւմէ ճէննէթ աղաճլարընըն պու ահնէկէ իլթիրաք էթտիք- լէրինի իչիլտի։

Ապտուլլահ պունլարա հայրան գալմըչ պա- գար իքէն, պիր տէ էօլլիւմ մէլէյի էզրայէլ տէյիլ, Ալլահըն էլլիսի ձէպրաիլ քէնտինէ տօղրու կէլիպ եէտինտէ թուլթմուչ օլտուղու պիր էլմաս եափրաղը քէնտինէ թագտիւմ էյ- լէտի։

Իպն ի Եուսուֆ պու մէնզարէտէն սէրմէսթ օլմուչ օլարադ մէլէյէ տօղրու ուզանար իսէ տէ, պիր տէ նէ կէօրսիւն քէնտի իլէ մէլէք արասընտա տէրին պիր խէնտէք վէ խէնտէք իւզէրինտէ գըլըճ կիպի քէսքին պիր քէօփրիւ վար իտի։

Մէյուս պիր հալտա տուրուր իքէն պիր տէ կէօրիւնմէզ էլլէր անը քէօփրիւ իւզէրինտէն կէչիրմէյէ պաչլատը։ Իքի եանընտա Հաֆըզ վէ Լէյլահըն լաթիֆ սէտալարընը իչիտիյօր իտի իսէ տէ, տէօնիւպ եիւլլէրինէ պագմատը։

«Պիւսիլլահ իւր րահման իւր րահիւլ,» նիտա էթտի Ապտուլլահ վէ սայիմէն քէօփրիւնիւն տիկէր թարաֆընս ելլիւտի։

Մէլէյին էլլինտէքի էսրարէնկիզ եափրաղը անըն էլլինտէն ալընճա, տէօրթ եափրաղը հօնճայա մալիք օլմուչ օլարադ, ճէսէտ փէր- տէսի չապգ էտիլտի։ Կէնճ տէօնիւպ ճէննէթին օրթասընտա Ալլահըն թախթընը կէօրաիւ վէ ձէլալուլլահ անըն եիւզիւնտէ լէման էլլէյինճէ եիւզիւ գույու գափանըպ պիր մէսէրրէթ ֆէր- եատը գօփարտը։

Պու սէտա իւզէրինէ աչաղըտա հէր չէյի պիր սիւքիւնէթ իհաթա էլլէտի, կէճէ կէլտի վէ չէօլտէ ֆուրթունս հալա իճրա ի խասար էթմէքտէ տէվամ էտիյօրտը։

Ամբերգանքն Սօլթ Լէյք շէնրինտէ Նիք
Փափսա նամ պիր մէշնուր Բում կիւրէշնի,
Արամ Յովսէփեան նամ պիր էրմէնի կէնճինէ
կիւրէշմէ իշին զազէթալարտա մէյտան օգուր:
Արամ տալէթէ իճապէթ էտէր: Բում իրի
պէտէնի 175 լիպրա սըգլէթէ մալիք, էրմէնի
155 լիպրա, պիր ազ ուֆագճա, 21 հաշնսա
պիր կէնճ խոխ: Յուլիա տէօրթտէ «Բէյս» թէ-
աթրօխանէսինտէ կիւրէշ պաշար: Արամն
ուֆագ վիճուտը Բումուն հիյպէթու ճէսէտի
հանքնտա զայէթ գաիֆ կէօրինտիւրինտէն
հազըրուն պիր գաշ սագիգէ զարֆրնտա հէյ-
պէթու վիճուտըն աշաղարը ալթընտա անըն
էգիլէճէյի թասալվուրունա զահիպ օլտուլար:
էնճամ թուրուլտուլար, Բում Արամն պաշը-
նը իքի գօլարը արասընտա պօղմագ սէրէճէ-
սինտէ սըգըլտըրը: Լաքին ափանսըգ Արամ
տէհէթլի վիճուտի պաշնտան հօգարը ֆըր-
լատըպ շանէնին տիվարընա պիր չարփտը,
Բում թէքրար հիւճմ իլէ գալրաշըր. միւտ-
տէթ պիթմէյէ պիր տագիգէ գալմը իտի: Ա-
շաղըտան պիր սէս «Արամ պիր տագիգէ գալ-
աը» տէր տէմէգ 21 հաշնսա էրմէնի գահրէ-
ման Գողիաթ կիպի օլան Բում Նիք Փափսաը
էլէրի իշինէ ալըպ էէրէ վուրտու: Պիւթին
հազըրուն հուրրա, հաշսըն էրմէնի կէնճի,
տէյու պաղըրտըլար: Բում պուրնու զանաշարագ
գալգար վէ գլյատէ կիւրէշմէք նիյէթի օլմա-
տըլընը վէ մաղուպ իտիյինի իգրար էլէր:

Ասպարեկ

Յուլիա 7 տէ Հ. Բ. Ը. միւթիւնըն Ֆէնէսէ
չիւպէսինի 7ճի րէս ի սէնէ ի տէվրիյէսի իճրա
զըլընմը տըր: Գարշըտա Պօղոս փաշանըն թաս-
վիրի թալիգ օլունուլ օլուպ, զիյնէթտէ 700
իւ միւթէճալըգ քիմսէլէր հազըր պուլունուպ
մուսիգի թէրէնիւմէր իճրա էտիլմիշ վէ ա-
ղալար իւզէրինէ էէնի 30 ատէտ տահա իլալէ
օլունուլ տըր: Եէնի աղալարըն պաղըլա-
րընըն էսամիսի աթիտէքիլէր տիր: Յ. Գա-
լայճեան էֆ. տուրուլիյէ 200 վէ մահիյէ 10
ղըշ: Տ. Բէշիշեան, Յ. Գուլումճեան, Յ.
Վաներեան, Յ. Համրարճուճեան, Տօգ. Ս.
Բէշիշեան էֆ. լէր 100 էր զըշ. տուրուլիյէ
վէ 10 ար զըշ. մահիյէ հազըլմը տըրլար:
Շիւպէնի րէիսի Սահալ էֆ. Տէր Գրիգորեան
վէ Հմահալ էֆ. Ուղըրլուեան ումում չիր-
քէթին րափօրընը օգուլուպ մագսէտի, էրմէ-
նիլէր իշինէ էհէմմիյէթլինի վէ էրմէնիսթանտա

հէմ կիլիկիա տա կէօրտիւրիւ իշէրի վազըհէն
իզահ էլէտիլէր: Պունլարտան մատա Սեգրակ
Սէմիգեան, Սաթգիւ Տօնիկեան վէ Փրօ. մու-
ալլիմի Կ. Գունտաղճեան էֆէնտիլէր տալթի
նութղար իրատ էլէմիլէր տիր:

Հազըրուն թարաֆընտան աշըճա 432 զըշ.
տալի հէտիյէ էտիլմիշ տիր:

ԷՎԷՐԷԿՏԷ

ԱՍԷՐԻԳԱՆ ԷՅՅԱՄԻԱՆԷ ՍԷՔԹԷՊԻ

Վ. ԻՄԹԻՂԱՆ ՉԻՅՆԻԹԻ

Յ. Յ. ՅԱՅՈՒԼԵԱՆ

Իւշ սէնէ էվվէլ Հաճըն միտիօնէրլէրինտէն
Մր. Պարզըր Հաճընտա օղլանլարա մախսուս
օլան էյթամիսանէյի շէնրիմիգէ նագլ էլէտի
վէ Գունտաղճեան Կարապետ էֆ. յի տալէթ
էլէյիպ էյթամիսանէտէ պաշ մուալլիմիլք վա-
զիֆէսինի միւմաիլէյիէ թէվաի էլէտի:

Գունտաղճեան էֆէնտիսին հօրուլմագ զայ-
րէթ վէ 20 սէնէլիք թէճրիւպէսի սայէսինտէ վէ
մուգթէտիր րէֆիլլէրին ինգիմամը իլէ մէք-
թէպ պիր սանճագ խտատիսի տէրէճէսինէ թէ-
րէֆֆիւ էլէմիշ տիր:

Չիյնէթ Մր. Պարզըրըն րիյասէթինտէ իճրա
օլունուպ միւսլիմ վէ զայրի միւսլիմ 300իւ
միւթէճալըգ իզտիհամ հազըր իտի: Մէմու-
րին ի քիրամտան չօղարը վէ գաղանըն էշ-
րաֆ վէ միւթէպէրանը տալի հազըր իտիլէր:
Էվվէլա ալթը թալէպէ իւշ լիսանտա րէգա-
պէթ նութղարընը իրատ էլէտիլէր վէ օգու-
տուլար, պատէհու մէզունլարտան Կէտիքեան
«Թէսարրուֆ». Կէճէգուշեան «Նկարագիրը
աղպաց յառաջգիմուլեան մէջ», Փուշեան «Գը-
րալանուլիւնը ազգերու գոյութեան մէջ»,
սէրնամէլէրի իլէ պիրէր մէգալէ գրաաթ էլէ-
տիլէր: Խըզմէթ էսնասընտա Գուլայր միս Լէմ-
պըրտըն չալտըղը օրկան իլէ պէրապէր փէք
ճալիպ վէ տիլֆիրիպ մագաւլար թէրէնիւմ
էտէրէք հուզղարը թէսրիր վէ թէպիհ լէթ-
մէքտէ իտի: Էն սօնրա Մր. Պարզըր 3 մէ-
զունլարա միւլէսսիր պիր նասիհաթ էտէրէք
շէհատէթնամէլէրինի թէվլի էլէտի:

Պատէհու Գունտաղճեան էֆ. մէքթէպին
փրօկրամը վէ ուսուլը թէտրիսի հազըրնտա
մուֆասսալ պիր մալիւմաթ իթա էլէյիպ, թա-
լիմ ու թէրպիյէնին լիւզուլը վէ անըն թագ-
վա վէ սիյրէթ իւզէրինէ միւլէսսէս պուլուն-
մասը հազըրնտա զըսա վէ պէլիլ պիր նութգ

իրատ էթտիքտէն սօնրա Մր. Պարզըր թա-
րաֆընտան թալէպէնին թէշվիգի պապընտա
լայրգ օլանլարա հէտիյէլէր վէրիլէրէք գիյնէթէ
խիթամ վէրիլտի Մէքթէպին փրօկրամընտանվէ
թէտգիգաթընտան անլաշըլարզընա կէօրէ իշ-
պու ագատէմիտէ, Օսմանլըճա, էրմէնիճէ, Ին-
կիլիզճէ վէ Ֆրանսըզճա լիսանլար վէ իտատիյէ
մախսուս իլմի տէրսլէր թէտրիս օլունմապտա
տըր:

Պու գատար գըսա միւտտէթ զարֆընտա
պէօյլէ մուվաֆֆագիյէթ իպրազ էտէն միւէս-
սէսէյէ վէ անըն իլլան հէյէթ ի մուալլիմունա
վէ չալըլան Ամէրիգալը, էվրօփալը խայրխահ
դէվաթա մուվաֆֆագիյէթ թէմէննի էյլէրիզ:

ՀԱՓԹԱ ԽԱՊԵՐԼԵՐԻ

ԽԱՐԻՃԻ

Պուրֆէշ սուլի գօնփէրանսը.— Մուհարիպ
տէվլէթլէրին մուրախիսապարը արասընտա
չէրաթի ի սուլիյէյէ տաթի իթիլաֆը թամմէ
հասըլ օլմուշ տըր: Վէ պունուն իւզէրինէ կէ-
չէն ծիւմաա էրթէսի ագալմը ըէիս Միւսիւ
Մայօրէսգօ վէ Մատամ Մայօրէսգօ մուրախ-
խապարա պիր զիյաֆէթ վէրմիլէր տիր: Զի-
յաֆէթ ի մէզքիւրէտէ ըէիս վէ մուրախիսա-
լար թարաֆընտան միւթէատտիտ նութզլար
իրատ օլունմուշ տըր: էրթէսի փաղար կիւնիւ
սապահլալըն սաաթ 10 պուլչուգտա գօնֆէ-
րանսըն դափանմասը միւնասիպէթիլլէ պիր
իծթիմա ագտ օլունմուշ վէ պունտա մուրախ-
խապար ահանամէյէ վազը իմզա էյլէմիլէր
տիր: Պու վազթտա պիւթիւն շէնր պայրազ-
լար իլէ տօնանմըշ վէ պիր թարաֆտան էն-
տաթթ օլունան թօփլարըն վէ օլ պիր թա-
րաֆտան չալընան չանլարըն սէսի մուզիգանըն
լաթիֆ մագամլարըլլա սուլլըն իմզալանտը-
ղընը էհալիյէ իլան էթմէքտէ իտի: Պատէհու
Մ. Վէնէպէլլօս թարաֆընտան պիր նութզ ի-
րատ օլունարագ անտէ՝ ըէիս Մ. Մայօրէսգօ-
յա՝ իֆա էյլէտիլի պու կիպի մուհիմմ պիր
խըսմէթտէն սոլայը ումուս մուրախիսապար
նամընա պէյանը միլնէթտարի էյլէմիլ, վէ
գօնֆէրանս աղալարը գըյամէն միւմաթիլէրին
նամընը աղալարըն տըր: Միւսիւ Մայօ-
րէսգօ իսէ պու նիւմայիլտէն սոլայը պիր հիսս
ի չիւքրանիյէթ իլէ միւսալահանըն ումուս
աղալարըն իթիլաֆիէրվէրսնէ պիր բուհ իպ-

րազ էյլէմիլէրի սայէսինտէ միւլէսսէր օլտու-
ղունու վէ պինաէն ալէյի օնուն շէրէֆի տէ
ճիւմիլէսինէ ախտ օլտուղունու պէյան էյլէմիլ
վէ պատէհու ըէիս իծթիմա ը ըէսմիլին իսթա-
մընը իլան էյլէմիլ տիր: Վազթը զահրաա
պէօյիւք քիլիսէտէ պիր թէնէքքիւր տուսը
գրաաթ օլունմուշ վէ մուրախիսապար, վիւ-
քէլա, ըիճալը մէմուրիյն անտէ հազըր պու-
լունմուշլար տըր: Մուրախիսապարըն կէրէք
մէճիլտէն չըգտըղլարը սըրատա, կէրէքսէ
ային ի բուհանիտէ հազըր պուլունմագ իւզրէ
քիլիսէյէ կէլաթիլէրի էսնատէ սիւրէքի սլ-
գըլլարա մագհար օլմուշլար տըր: Գրալ, գը-
րալիչա, փրէնսէս Մարի, փրէնսէս էլիզապէթ
տաթի ային ի մէզքիւրէտէ հազըր պուլունմուշ-
լար տըր: Բիլիսէտէն չըգտըղտան սօնրա ու-
մուս մուրախիսապար սէրայա կիտէրէք,
տէֆթէր ի մախսուսունա իսիլէրինի գայտ
էթմիլլէր տիր: — Իմզա էտիլէն սուլի
մուհէտէնամէսինէ նազարէն, Սըրպիսթան
վէ Պուլղարիսթան հուտուտը ֆաթարիգա տա-
ղընտա քեաին էսքի հուտուտան պէտ իլէ
սապըգ Օսմանլը-Պուլղար հուտունը, Վարսար
վէ Սթրուճա նէհիլէրի սուլարընըն այրըտըղը
խաթթը թաղըպ էտէճէք, շու գատար քի,
Սթրուճա վատիսինի գըսմը իւլեսսը Սըր-
պիսթանտա գալաճագ տըր: Հուտուտ Պալա-
սիպա մանասթըրընա միւմթէտ վէ օրատան
Քուլղարիսթան-Եունանիսթան հուտուտընա
միւնթէնի օլաճագ տըր: Եունանիսթան վէ
Պուլղարիսթան հուտուտը, Պալասիգա-Փալան-
թէյա տաղը գիրվէսինտէ քեային Պուլղարիս-
թան-Սըրպիսթան հուտուտը ճէտիտէսինտէն
պէտ էտէճէք վէ Ատալար տէնիլլինտէ Մէսթա
նէհիլ միւնսապընտա միւնթէնի օլաճագ տըր:
Սուլի ահանամէսինին իմզասը տէվլէթլէրին
օրտու գարարկեալարընա իլար օլունաճագ
վէ Պուլղարիսթան հիւքիւմէթի պու իլար
ֆէրտասընտան իթիլարէն ասքէրինի տաղը-
տաճագ տըր վէ Պուլղար սասքիլլին տաղըլ-
մասը ագապինտէ Պուլղարիսթան արազիլլին
տիկէր տէվլէթլէր ասաքիլլի թարաֆընտան
թախիլլէսինէ թէնէպիլա օլունաճագ տըր:
Էսիլլէր իատէ, անլէր իլլան էտիլէն մէսարի-
ֆաթըն ճէտվէլի տաթի թէաթի օլունաճագ
տըր: Սուլի ահանամէսի իմզա էտիլմէզտէն իքի
կիւն էվվէլ Պուքրէշ Ավսթրիա-Մաճարիսթան
վէ Բուսիա սէֆարէթիւնէլլէրի թարաֆընտան
գօնֆէրանսա պիրէր մէքթուպ կէօնտէրիլմիլ

տիր, պուռ մէքթուպարտա մէքթուր հիւքիւ-
մէթլէր Պուքրէշ մուահէտէսինին թէտգիզինի
թալէպ էթմէք հազգընը մուհաֆազա էյլէ-
տիքլէրինի պէյան էյլէմիշլէր տիր: Բէշպլիք
Ավսթրիա-Մաճարիսթան վէ Ինկիլթէրուս սէ-
ֆիրլէրի թարաֆընտան տախի դօնֆէրանսա
պիր նօթա թագաթիմ օլունմուշ վէ սնտէ սուլհ
գօնֆէրանսընտա Գաւալա մէսէլէսի հազգըն-
տա թէգարրուր էտէն նէթիճէյէ բաղմէն տիւ-
վէլի մուազզամա պուռ մէսէլէյի վէ քէնտի
մէնֆաաթլարը նօգթա ի նազարընտան չայան
ը գապուլ օլումայաճագ պիր թարգտա հալլ ու
ֆաալ էտիլէն մէսայլի ի սաիրէյի թէտգիզ էթմէք
հազգընը մուհաֆազա էյլէտիքլէրինի պէյան
էյլէմիշ տիրլէր: Բուսիա հիւքիւմէթի Պուքրէշ-
տէ իթթիխազ օլունան մուգարրէրաթըն տիւվէլ
ի մուազզամանըն թէտգիզինէ արզ էտիլմէսինէ
տաիր սուլհ մուրախխաալարը նէշտինտէ պիր
թէշպպիւսի միւշթէրէքտէ պուլունմագլըղը ի-
թախիա հիւքիւմէթինտէն թալէպ էյլէտիլի մի-
սիլու տիկէր տիւվէլի մուազզամատան տախի
թալէպ էտէճէք տիր: Բուսիա Գաւալա մէսէ-
լէսինին հէնիտէն թէտգիզինի թալէպ էթմէք-
տէ իքէն, Պրանսա պունըն մուխալիֆի պիր
ֆիքր պէսլէմէքտէ տիր: Սուլհըն սուրէթ ի
գաթիլէտէ իմդա էտիլմիշ օլմասընա բաղմէն,
Գաւալա վէ քիլիսա-մէքթէպլէր մէսէլէսի
հալա իլէրիտէ հալլ ու ֆաալ օլունաճագ մէ-
սախալէն աստ օլունմագաա տըր: Պու-
իքի մէսէլէ պու կիւնքի սուրէթտէ գալաճագ
օլուր իտէ ալադաստար տէվլէթլէր արասընտա
տէվամի միւնադաա մատտէսի օլաճաղըն-
տան գօրգուլմագտա տըր:

Միւքհէկվի.— Պուլգարիա օրտուսունըն
պաշ գօմանտանըղընա թէքրարէն Սալօֆ թա-
յին էտիլմիշ տիր: Միւթթէհիտէ ի Ամէրի-
գա հիւքիւմէթի Պուքրէշ գօնֆէրանսընա պիր
նօթա թագաթիմ էտէրէք, միւճէտտէտէն իլհազ
էտիլէն մէմլէքէթլէր էհալիսինին հուգուզը
մէտէնիլէ վէ տինիլէյէ թէմամի ի նալիլէթլէ-
րինի թալէպ էյլէմիշ տիր: Ավսթրիա իտա-
րէ ի հարպիլէսի թահթը սիլահա ալընաճագ
էֆրատը ճէտիտէ միգտարընըն 36—40 պին
րատտէսինտէ թէգիտինի թէսաւվուր
էյլէմէքտէ տիր: Իթթիֆազը միւսէլէս
տէվլէթլէրի Փրէնա Մօրիս Շուսպէրզ Լիթի-
Արնաւուտուլուզ փրէնսլիլինէ համգէտ օլարագ
գապուլ էթտիրմէյէ մուվաֆֆագ օլմուշար
տըր: Սըրպիսթան, Գարպտազ վէ Եունա-

նիսթան հիւքիւմէթլէրի արասընտա օն սէնէ
իչին հէնի պիր իթթիֆագ ագտը իչին միւ-
զաքէրաթ վազը օլմագաա իմիշ: Սուլհ
ագտընտան տօլայը Սըր էտուարտ Կրէյ րէիս
Միւսիւ Մայօրէսգօյը թէպրիք էյլէմիշ տիր:—
Եունանիսթան գրալը Գօսթանիին պիր պէ-
յաննամէ նէշը էտէրէք Եունան ադաքիլի վէ
վէ դապըթանընը էլտէ էտիլէն մուվաֆֆագի-
յէթ վէ դալէպէտէն տօլայը թէպրիք էյլէմիշ
տիր: Ալմանիա իմֆէրաթօրը Եունան գրալը
Գօսթանիինէ Ալմանիա օրտուսունըն Ֆիլի-
Մարշիլ րի թպէսինի վէրմիշ տիր: Շին-
տիսթանըն Գալիփուր շէրիստէ պէօյիք իխ-
թիլալարա իսլամլարըն պէօյիք պիր թէէսիրի
վար իմիշ: Իսհանըն սէպէպի Պալզան մուհա-
րէպէսինտէ Ինկիլթէրանըն թիւրքիայա նա-
զարէն թութաղը մէվգի տէյու զանն օլուն-
մագտա տըր:

ՏԱԽԻԼԻ

Էտիրնէ մէսէլէսի պու հաֆթա զարֆընտա
րէսմէն էվրօիա վէ թիւրքիա մէսէլէսի շէք-
լինէ կիրմիշ տիր: Ուզսն պօյլու թէրէտտիւտ
վէ միւզաքէրաթտան սօնրա էննիսայէ տիւվէլի
մուազզամա Պապը Ալիյէ Էտիրնէնին թախիլ-
յէսի էմրինտէ միւնֆէրիաէն չիֆահի պիրէր նօ-
թա թէպլիղ էթմէքլիյէ դարար վէրմիշլէր վէ
Իսթանպուլ տիւվէլի մուազզամա սիւֆէրաթը
Օգոստոս 17 Փէնճէշպիսի կիւնիւ Սասրազամ
Սայիտ Փաշայա աթիտէքի չիֆահի թագրիլի
պըր այըր թէպլիղ էթմիշ տիրլէր: «Լօնարա
մուհաէտէնամէսինէ վազ էտիլէն էսաալարըն
էղ ճիւմլէ Էնօս-Միտիա խաթթընա միւթէալ-
լիք աքիւսմընըն իտամէսիլէ պունլարա րիա-
յէթ էտիլմէսինէ, հիւքիւմէթի սէնիլէյի էն
գաթի թապիրաթ իլէ տաւէթ Լթմէյէ հիւքիւ-
մէթի մաթպուլամտան էմր ալմըշմ տըր: Այնի
վազթաա չու խուսուսու տախի զաթը ֆէխա-
մէթիֆէնահիլէրինէ այըրճա պէյան էթմէյէ մէճ-
պուրմ քի, Էնօս-Միտիա խաթթընըն էսնա ի
թահտիտինտէ, հիւքիւմէթի սէնիլէյէ մէվգիւր
հուտուտըն էմնիլէթի իչին լազըմ օլան շէ-
րաթի տէվլէթլէր նազարը տիգգաթա ալմա-
ղա հազըր պուլունաճագլար տըր: Սայիտ Հա-
լիմ փաշա նօթանըն պիր սուրէթինի գօփիա
էթաիքտէն սօնրա տէրհալ Պապը Ալիյէ աղի-
մէթ էտէրէք՝ մէճլիս ի վիւքէլայը իճթիմաա
տաւէթ էթմիշ վէ տիւվէլի մուազզամանըն

վերմիշ օլտուղլարը նոթա հազգընտա միւզա-
քէրաթ ճէրէեան էթմիշ տիր: Պապը Ալի իշ
պու նոթայա ճէվապ վէրմէզտէն էվվէլ տիւ-
վէլ ի մուազզամա փաթիթաթլարընտա պու-
լունան Օսմ. սէֆիրլէրինին՝ Հազգը փաշանըն
վէ ճավիտ պէյին տաթի միւթալէաթընր ալ-
տըզտան սոնրա՝ ճէվապի նոթանըն մէթնինի
զարարաշտըրմըշ վէ Օգոստոս 11 փազար էր-
թէսի կիւնիւ մէզքիւր ճէվապի նոթա չիֆահէն
վէ այրը այրը, Սատրաղամ վասըթասըշլա
տիւվէլ ի մուազզամա սիւֆէրասընա Պապը
Ալիյի զիյարէթլէրի էսնասընտա թէպլիդ
օլունմուշ տըր: Իշթէ Պապը Ալինին
ճէվապի նոթասընըն մէթնի: «Հիւքիւմէթ
ի սէնիյէնին հէր տիւրլիւ միւլահաղաթ-
տան սարֆը նազար էտէրէք, Լոնտա
մուահէտէսիյէ վազ օլունան էսասլարա
իթթիպա էթմէյէ սարֆը զայրէթ էթմիշ օլ-
տուղունու, հիւքիւմէթ ի յաթպուէնիդ նամը-
նա օլան պէյանաթա ճէվապէն՝ զաթը սէֆի-
րանէլէրինի թէմին էթմէյէ միւսարաաթ էյլէ-
րիւ: Մամաֆիյ հիւքիւմէթ ի սէնիյէնէ էնօս-
Միտիա խաթթընա աթա օլան մատտէյէ րիա-
յէթ էտիւմէմիշ օլմասընըն սէպէպի չու տըր
քի, հիւքիւմէթ ի սէնիյէն՝ եէկեանէ գապա-
հաթլարը էնօս-Միտիա խաթթընըն օլ պիր
թարաֆընտա պուլունմաղտտն իպարէթ օլան
էհալինին մահվընը մէն էթմէք իչիւն միւտա-
խէլէյէ մէճպուրիյէթ հիսս էյլէմիշ տիր: Պուն-
տան մատա, փաթիթաթլըն վէ պողազլարըն
էմնիյէթինէ վէ պիննէթիճէ միւճալիւր հիւ-
քիւմէթլէր արասընտա թապիլի վէ տէվամը
միւնասէպաթ թէսսիսինէ միւստիտ պիր հու-
տուտ էլտէ էթմէք, հիւքիւմէթ ի սէնիյէ իչիւն
այնի տէրէճէտէ պիր մէճպուրիյէթ ի միւպ-
րիւմէ թէշքիլ էթմէքտէ տիր: Ձաթը սէֆիրա-
նէլէրինին վազը օլան պէյանաթընտա, իշպու
սոն մէճպուրիյէթին գապուլ էտիւմիշ օլտու-
ղունու քէմալը չիւքրան իլէ միւշահատէ է-
տիյօրըմ: Ձիրա պունու հիւքիւմէթ ի սէնիյէնէ
պու խուսուստա թաղիպ էտիլէն խաթթը
հարէքէթին մուհիգգ օլտուղունու միւսպիթ
պիր տէլիլ օլարազ թէլազգը էթմէքտէ իմ:
Տիւվէլ ի մուազզամանըն ատալէթ վէ հազ-
գանիյէթ հիսսիյաթընա իթիմատ էտէրէք, հիւ-
քիւմէթ ի սէնիյէնին, 19 Թէմուզ 1913 թա-
րիսիլ թէպլիդաթըշլէ թալին էթմիշ օլտուղու
հուտուտուն էմնիյէթ վէ իսթիգրար չէրաթի ի
մաթլուպէսինի հաթի օլաճազ եէկեանէ խաթթը

հուտուտ օլտուղունու տաթի, տիւվէլ ի միւ-
շարիլէյհիմին գապուլ վէ թասվիպ էտէճէք-
լէրինտէն գալիէն իւմիտվարըմ:» 1913 սէ-
նէսինտէ պու իքինճի տէֆա օլարազ տըր քի
Պապը Ալի էտիրնէ մէսէլէսինտէն տօլայը
տիւվէլ ի մուազզամա իլէ դարչը դարչըյա կէ-
լիյօր: Տէվէթլէրին 1913 Յունվար 21 թա-
րիսիլ Պապը Ալիյէ թէպլիդ էթտիքլէրի նո-
թատա, չէճիանէ մուգալէմէթ էթմէքտէ օ-
լան էտիրնէնին Պուլղարիայա թէսիլմի թալէպ
օլունույօր իտի: Պու տէֆա իսէ, սիւահ գուվ-
վէթի իլէ գապթ օլունուպ Լոնտա մուահէ-
տէսիլէ Պուլղարիայա թէքք օլունան էտիրնէ-
նին կէրի Պուլղարիայա թէսիլմի թալէպ օ-
լունույօր: Էլպէթտէ տիւվէլ ի մուազզամանըն
տուրտուղլարը գէմին, չիմաթի, էվվէլէրինտէն
տահա գուվվէթլի տիր: Լաքին էն պէօիւք
սուալ չու տըր: Տէվէթլէրին իշպու թէպլի-
ղաթը ասի սիյասի պիր թէպլիդ մի Լօգսա
Թիւրքիայը ինգիյատա մէճպուր էտէճէք գուվ-
վէ ի թէյիտիյէսի պուլունան պիր թէքլիֆ մի
տիր: Պապը Ալի տէվաթիլ վէ Թիւրք մէհա-
ֆիլինտէ պունուն ասի պիր թէպլիդտէն իպա-
րէթ օլուպ տէվէթլէրին վէսաթի ի թաղիգիլէ
իսթիմալընտա միւթթէֆիդ օլմատըղլարը իտ-
տա օլունույօր: Պուլղար մէհաֆիլի իսէ,
տէվէթլէրին էտիրնէյի Թիւրքիատան ալըպ
թէքրար Պուլղարիայա իատէ էտէճէքլէրինէ
օ գասար էմին տիրլէր քի, Պուլղար հիւքիւ-
մէթի տիւվէլ ի մուազզամա Սօֆիա սէֆիրլէ-
րինէ թէպլիդ էթտիլի նոթատա, Պուքրէշ
սուլհ մուահէտէսինին իմղալանմասընտան
տէրհալ սոնրա օրտուղունու թէրիսի էտիւմէսի-
նէ գարար վէրիլմիշ օլտուղունու պէյան էթ-
տիքտէն սոնրա, չու քէլիմէլէրի իւալէ էտի-
յօր: «Պուլղար հիւքիւմէթինին պու պապտէ-
քի դարարը միւթէվասըթ սըֆէթիլէ էնօս-
Միտիա խաթթընըն գապուլու իչիւն սարֆը
մէսաթի էյլէյէն տիւվէլ ի մուազզամանըն, քէն-
տի հիւմէթլէրի սայէսինտէ ազտ օլունմուշ օ-
լան Լոնտա մուահէտէսի աճքիամընա հիւքիւ-
մէթ ի Օսմանիյէյի իթաաթա մէճպուր
էթմէք իչիւն հէր տիւրլիւ թէտապիրէ միւրա-
ճաաթ էտէճէքլէրինէ էմին օլտուղունտան
նէլէթ էթմիշ տիր:» Պինաէնալէյ Պուլղա-
րիանըն օրտուղունու թէրիսի էթմէյէ գարար
վէրմէսի էյէր ճիտաթի իսէ, տէվէթլէր թարա-
ֆընտան ալմըշ օլտուղու թէէմլինաթա մէպնի
օլմուշ օլսա կէրէք տիր: Մամաֆիյ, Թիւրք

մէհաֆիլինտէ, Պուլղարիանն ասքերինի թէր-
խիս էտէճէլինէ, Թիւրքիայա գարչը պիր հա-
րէքէթի ասքերիյէ իճրասընտան ուզագ պու-
լունտուղունա տաիր էթտիյի պէյանաթ, Թիւր-
քիայը ուլունտուղ զաֆիլէն իւզէրինէ հիւճմ
էթմէք իչիւն իսթիմալ օլունան պիր հիլէ
տէյուլ թէլագգը էտիյօրլար: Նիթէքիմ պազը
էքօփա զազէթալարը տա Պուլղար անաքի-
րինն էտիրնէյէ պիր հիւճիմ իճրա էթմէք
իւզրէ Թրաքիա հուտուտլարընտա թահլիտաթ-
տա պուլունտուղլարընը իսպար էթմիշ տիր-
լէր:

Մուխթիֆ խապիդէր.— Սիւրիա մէսէլէ-
սինին Արապ գազմընն արդուլարընա կէօրէ
հալլ ու թէսվիյէ օլունմասընտան տօլայը արդ
ը չիւքրան էթմէք իւզրէ պիր հէյէթի մախ-
սուսէ Սատրագամ փաշանն նէզտինէ կիտէ-
րէք Արապ գազմը նամընա պէյանը միննէթ-
տարի էթմիշ տիրլէր: — Պէյրուքտա տիւլան
ը հարպը էօրֆի իլղա օլունմուշ տըր: — Է-
տիրնէնին Թիւրքիատա գալիմսընը թալէպ է-
տէն էտիրնէլիլէր հէյէթի էվրօփայա ազիմէթ
էթմիշ տիր: — էտիրնէնին ախիւրէն թախրիպ
օլունմուշ օլան թէլսիդ թէլէղրաֆընն ինչասընա
հիւքիւմէթ գարար վէրմիշ տիր: — էտիրնէ
ինկիլիզ գօնսօլսը Պուլղարիա ինկիլիզ սէֆա-
րէթխանէսինէ վէրմիշ օլտուղու պիր բափօր-
տա, Պուլղարլարըն չէհրի թէրք էտէր իքէն
իլգա էթտիքլէրի վահշէթլէրի թաստիգ էթմիշ
տիր: — էսկի Զաղարատա գաթլ օլունան
3,000ի միւթէճավըզ Օսմ. էսիրլէրի հագընտա
էտիրնէ վալիսի Հաճի Ատիլ պէյ սէտարէթէ
րէսմի պիր բափօր կէօնտէրմիշ տիր: Պուլղար
ափանսը էսկի Զաղարատա գանլը պիր արպէ-
տէ վուզու՝ պուլտուղունու, Պուլղարլարտան
տա մէճրուհ վէ մազթուլ պուլունտուղունու
վէ պու արպէտէնին սէպէպի իսէ Օսմ. էսիր-
լէրինն ֆիրարա վէ սիւահ տէփօսընը հաղմա
էթմէյէ թէչէպպիւս էթմէլէրի օլտուղունու
պէյան էտիյօր: Հիւքիւմէթի Օսմանիյէ Պուլ-
ղարլարըն վահշէթինէ տիւլէլ ի մուազգամանն
նազարը տըզգաթընը ճէլպ էթմէք իչիւն նօ-
թալար թէվտի էթմիշ տիր: — Հինտ Միւս-
լիմանլարը, Թիւրքիա ալէյինէ ինկիլթէրա-
նըն թագիպ էթտիյի սիյասէթէ փրօթէսթօ էթ-
մէք իչիւն պիր չօգ միթինկլէր ազտ էտէրէք
ախիւրէն պիր թագըմ իլսիլալլար տախի զու-
հուր էթտիյի խապէր ալընմըշ տըր: — Իզմիր-
տէ գօլէրա զուհուր էթմիշ տիր: Իսթանպուլ-

տա տախի պազը չիւպէլի իմարէլէր կէօրիւլ-
միւշ տիր: — Հիւքիւմէթին չըգարմըշ օլտուղը
խազինէ թահվիլաթը թէմամէն սարֆ օլունըպ
պիթմիշ տիր: Թարապիատաքի Ֆրանսըզ հազ-
լըզ սէֆարէթխանէսինտէ հարիգ զուհուր է-
տէրէք թէմամէն հանմըշ տըր:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Էրմէնիսթան վէ կիլիկիատա Էրմէնիլէրի
տախի սուրէթտէ թէհտիա էտէն էմիլիէթսիզ-
լիք, առէմ ի միւսապաթ, գաթլ, սարպ վէ
հաղմայա բաղմէն Էրմէնիսթան իսլահաթը
կիւնտէն կիւնէ թէէխիւլէր էտիյօր: Իւմիտ
էտիլիյօր իտի քի, Պուքրէչտէ միւսապահա ազտ
էտիլտիքտէն սօնրա տիւլէլ ի մուազգամա Էր-
մէնի մէսէլէսինի էլէ ալաճագլար, լաքին էլ-
եզմ էվրօփա Պուքրէշ միւսապահասընն ահ-
քեամընը գապուլտանիմթինա էտիպ անըն թա-
տիլ ու թասհիհինի թալէպ էտիյօրլար: Օլ պիր
թարաֆտան Բուսիա, Էրմէնիսթանտա իսթիս-
տամ էտիլէճէք Ֆրանսըզ, ինկիլիզ վէ Ալման
մէմուրլար միյանընտա Բուս մէմուրլար պու-
լունմազ իսէ կիւճիւք չըգարաճաղընը աչըզ
պիր սուրէթտէ իլան էտիյօր: Պիր խապէրէ
նազարէն Թիւրքիա, Բուսիայա Էրմէնիսթան-
տա պիր թագըմ մէզունիյէթ վէրէճէյինի վատ
էթմիշ, տիկէր թարաֆտան Պ. Վանկէնայմ
Սայիտ Հալիմ փաշայա Բուսիա Էրմէնիսթանպ
միւտախէլէ էտէրսէ անա գարչը չէտիտէն փրօ-
թէսթօ էտէճէյինի պէյան էթմիշ տիր: — Աղզ
Ժողով Գարբիէլ Եպիսկոպոս ճէվահիրճեանը
սեղապսն ինթիխապ էթմիշ վէ իրատէ ի Սէ-
նիյէ իլէ տէ թաստիգ էտիլմիշ տիր: Փաթրիք
վէքիլի Երուանդ Մ. Վրդ. Փէրտահճեան, տա-
խիլիյէ նէզարէթինէ միւրաճաթ էտէրէք
Մալկարատա մահպուս օլան 24 էրմէնիլէրին
թախլիյէսինի թալէպ էթմիշ տիր: Տախիլիյէ
նազըրը թալէաթ պէյ մագամընտա պուլուն-
մատըղընտան միւսթէշար՝ պիսուշ օլտուղլարը
թէպէյեիւն էտէրսէ տէրհալ թախլիյէ էտիլէ-
ճէքլէրինի սէօյլէմիշ տիր: — Մալկարայա իրաւ
էտիլէն հէյէթ թարաֆընտան տախիլիյէ նէզա-
րէթինէ քէչիտէ էտիլէն թէլէղրաֆա կէօրէ՝
Մալկարա վազըասընտա Էրմէնի միւքի օլմագ
իւզրէ 139 խանէ 300 տիւքեան հանմըշ վէ 23
Էրմէնի գաթլ 25ի ճէրհ էտիլմիշ տիր: Թէք-
ֆուր տաղընտա իքի Էրմէնի էօլտիւրէն
Թիւրքլէրաէն ճանպազ օղու Եուսուֆ զըյա-
պէն իտամա վէ տիկէր չէրիքլէրի տէ 15, 12

վէ 6 սէնէ հապսա հիւքմ էտիւմիշ տիր: — Էկինտէ գաչղըն ասքէր թէհարրիսի պէհանէ-սիլլէ ժանտարմալալ իքի էրմէնիյի աղաճա սարարագ էյիճէ տէօյմիւշէր վէ մըթարըն քէ-ֆալէթի իլէ սալը վէրիւտիքաէն սօնրա մէգ-քիւր ատէմէրին գարըլարընը տա թու-թուպ հապս էթմիւշէր: — Մարաշ վէ Զէյթուն ճի-վարընտա, խուսուսա հոլարտա խըրսըզլարըն չողալտըղը, էմնիյէթսիլլիյին արթտըղը իս-թիւպար էտիւմէքտէ տիր: — Տէօրթ Եօլտա Ահմէտ պէյ նամընտա պիր ատէմ փէտէրինին 40—50 սէնէ էվվէլ էրմէնիլէրէ սաթմըշ օլ-տուղու արաղիլ մէճլիս ի խարէ մարիֆէ-թիլլէ նահագգ օլարագ զապթ էթմիշ տիր. զիրա մէգքիւր թիւրքին էլինտէ պուլունան թափունուն թարիւսի տահա էսիլի իմիշ: — Կի-լիկիա Կաթողիկոսը Մարաշտան Այնթապա միւվասէլէթ էթմիշ տիր: Կէրէք Սրբազան Կաթողիկոս վէ կէրէք չիմսի Այնթապտա պուլունան փառէն Վարդ. վէ ասլէն Այն-թապը Բարկէն Եպիս. վէ Շահէ Վարդ. Ա-դինսկան մէքթէպ ի խատի իտարէսինին, Կի-լիկիան Բարձրագոյն վարժարան իտարէսինէ իշթիւրաք էթմէոնի թէչվիդ էտէճէքլէր տիր: Շահէ Վարդ. իքի սէնէ Ամէրիգատա իւմ ի ի-լահի տարիէսինի մէշգ էթտիքտէն սօնրա Այն-թապտա օ տարիէտէ թէտարիսաթտա պուլուն-նաճաղընը վատ իլէ կաթողիկոս հաղրէթլէ-րինտէն բուխաթ ալմըշ տըր:

ՓՐՕ. ՃԷՄԱԱԹԸ

Նիւ Եօրքտա Խոսրոֆ էֆ. Մինասեան միւհ-թաճիյնէ վէրիւմէք իւզրէ 5 Բանիւլուն ինտա էյլէմիշ տիր: Մր. վէ Միսիս Պըրճ Աֆ. Գա-րա Հիսարը զիյարէթ էյլէտիքլէրինտէ, օրա-տաքի մէքթէպին միւնթէհիլէրինտէն պիր օլ-լան վէ պիր զըզ թահթը հիմայէլէրինէ ալըպ Գօնեատա վէ Իզմիրտէ թալիմ էթտիւմէյէ վատ էյլէմիշէր տիր: — Վեր. Ս. Զօրիկեան Պարտիզակտան աղըր խաթթա օլարագ ալ-տէթ էյլէմիշ տիր: Թարսուս փրօֆէսօրա-րընտան Վեր. Սամուէլ Մէլզոնեան պիր սէնէ Ամէրիգատա զալմադ իւզրէ Էօլ իւզէրի Տէ-րիտատէթէ կէլմիշ տիր: Միւմալիէյի պու-Կիրակի իսթանպօլ էմմանուէլ քիլիսասընտա վազ էյլէմիշ տիր: — Թալաստա իճթիմա էտէն միսիօնէրլէր միութիւնընտա 27 միսիօնէր հա-զըր իմիւշէր: 7 Էէնի միսիօնէր ալլէսի, 3 Էէնի սօգթօր վէ պիր մուալլիմէ տահա տապէթ

էթմէք գարար վէրիւմիշ տիր: — Մր. Մագ-նօթըն րիյասէթի ալթընտա պիր հէյէթ պու-մէմէքթէթին Կիրակի մէքթէպի ինթիյաճաթընը միւթալաա էտիպ պիր ըափօր կէթիւրէճէքլէր: — Վանտա Ամէրիգան մէքթէպլէրին սէնէվի զիյնէթի իճրա օլունուպ 13 օղլան վէ 6 գըզ-լարա տիպլօմա վէրիւմիշ տիր: Պու սէնէ չոր-գի միսիօնէրլէր իթթիհատը Վանտա իճրա օ-լունաճաղընտան, Պիթլիս, Խարփուլ, Էրզրում թարաֆընտան միսիօնէրլէր կէլմիշ տիրլէր: Ալաման էյթամիսանէլէրի միւֆէթթիլի Փասթօր Լօման տախի Վանտա պուլունուպ ժողովա-րանտա վէ էրմէնի Լուս. քիլիսէտէ վազլար վէրմիշ տիր: — Հաճըն էյթամիսանէ միւտիւրի Մր. Իպինին խանէսի Էանմըշ տըր, քէզա Հա-ճընտա Խօճա Աւագեան Հաճի Արթին աղա ֆիրարիլէր թարաֆընտան սօգազտա զաթլ օ-լունմուշ տըր, մէրգուլ 45 հաչընտա օլուպ չէնմէչրիպ վէ էյի պիր ատէմ իմիշ, 8 Էէթիւ-լէր պրագմըշ քի էն պէօյիւլի 12 հաչընտա իմիշ:

Սըր էսվըրս Կրեյլն սօն պէյանաթը. — «Թրա-կիա մէսէլէսինէ կէլինճէ Խնկիլթէրրա սէյա-սէթի Թիւրքիանըն էնօս-Միտիա խաթթընտան էթթէտէ վէ Ասիատա պուլունան արաղիսինի մուհաֆազա էթմէք տիր: Փագտթ պու տիկէր տէվլէթլէրին տախի հիւան ի նիյէթլէրինէ միւ-թէվազըֆ տըր: Խնկիլթէրրա հալընըզճա պու սիյասէթի թագիպ էտէմէզ զիրա Ասիա ի Օս-մանիտէ պաչգա ալագատար հիւքիւմէթլէր վար տըր: Պու սիյասէթ ումուսի իթիլաֆլար իւ-զէրինէ օլապիլիւր, էյեր Թիւրքիա էտիրնէ ի-չիւն տէվլէթլէրին վէրտիլի նասիհաթը գա-պուլ էթմէզ իսէ օլ հիւքիւմէթլէրին հիւան ի նիյէթի քեաֆի օլմայաճագ տըր: Էր եա կէճ մալլիյէճէ օլան թագիկ վէ օլ նասիհաթընը տիւնլէմէտիլի պիր եա զիյատէ հիւքիւմէթլէրին միւսէլլահ միւտախէլէսի Թիւրքիա իչիւն էօյլէ պիր ֆէլաքէթ մէյտանա կէթիւրէճէք տիր քի պիլդ անը միւտաֆաա էտէմէյէճէյիլդ:»

Միւսիւր ի մէտալ վէ սանիպ ի ինթիյազ

Յ. Գ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ԲԷՇԵՇԵԱՆ ՄԱԹՊԱՍՏԸ

Տէրիսաւսէթ, Մանուս փաշա, Բիւրճի խան Նօ. 32—34